

**ЭМЧ, ЭМНЭЛГИЙН МЭРГЭЖИЛТНИЙ ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ЗОХИЦУУЛАЛТ:
ОЛОН УЛСЫН ЗӨВЛӨМЖ БА ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ ТУРШЛАГА**

(Харьцуулсан судалгаа)

*Д.Аюуш, Д.Амаржаргал (Ph.D),
Д.Жигваагүнсэл, Б.Төмөр-Очир*

АГУУЛГА

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ

**СУДАЛГААНЫ ХЭСЭГ: ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ ЭМЧ, ЭМНЭЛГИЙН
МЭРГЭЖИЛТНИЙ ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ЗОХИЦУУЛАЛТ**

- Япон Улс
- БНСУ
- Канад Улс
- Шинэ Зеланд Улс
- Эстони Улс

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ

Судалгааны хамрах хүрээ: Энэхүү судалгаанд захиалагчийн хүсэлтийн дагуу эрүүл мэндийн тогтолцоо болон эмнэлгийн мэргэжилтний эрх зүйн зохицуулалт сайтай Канад, Шинэ Зеланд, Япон, БНСУ, Эстони зэрэг гадаадын зарим орны эмнэлгийн мэргэжилтний эрх зүйн байдлын талаар холбогдох хууль эрх зүйн орчны хүрээнд судалсан болно.

Судалгаанд эдгээр орнуудын эмнэлгийн мэргэжилтний бие даасан болон холбогдох хууль, тогтоомжуудад мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл, мэргэжлийн шалгалт, сургалттай холбоотой асуудал болон эмнэлгийн мэргэжилтний эрх үүрэг, мэргэжлийн холбоодын талаар хэрхэн зохицуулсан байдлыг түлхүү авч үзлээ.

Түүнчлэн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн хүний нөөцийн хөгжлийн бодлого, ёс зүй, эрх, үүрэг зэрэг асуудлаар Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага, Дэлхийн анагаахын холбоо зэрэг олон улсын байгууллагуудаас бодлого боловсруулагчдад хандан гаргасан зөвлөмжийг судалгаанд тоймлон оруулсан болно.

Түлхүүр үг: ДЭМБ, эмнэлгийн мэргэжилтний эрх үүрэг, анагаахын мэргэжлийн холбоо, мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл, мэргэжлийн шалгалт, мэргэшлийн сургалт

Keywords: medical professional act, medical practitioner’s act, national medical association, WHO, world medical association, medical license, medical council, medical license regulation, medical board

Судалгааны үр дүнгийн тойм:

Эмч нарын эрх үүргийг зохицуулах тогтолцоо нэгдсэн байдлаар анх Их Британий Анагаахын Холбооны санаачлагаар 1947 онд Парист үүсч хөгжжээ. Үүнээс хойш Дэлхийн Анагаах Ухааны Холбоо (World Medical Association- WMA) болж өргөжсөн ба өдгөө 70 орноос нийт 113 төлөөлөл бүхий олон улсын байгууллага болсон байна.²³⁸ Үндсэн үйл ажиллагаа нь анагаах ухааны боловсрол, анагаахын шинжлэх ухаан, анагаахын ёс зүй, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг олон улсад мөрдөгдөх хамгийн өндөр стандартын дагуу дэлхийн бүх хүн амд хүргэхэд оршино. Харин үүнд Монгол Улсаас төлөөлөл бүртгэгдээгүй байна.²³⁹ Дэлхийн Анагаах Ухааны Холбоо нь тунхаглал, тогтоолоор дамжуулан эмч нарт ёс зүйн удирдамж өгдөг бөгөөд эдгээр нь олон улсын анагаах ухааны ёс зүйн дүрэм, өвчтөний эрх, хүн дээр хийх судалгаа, дайны үед үзүүлэх тусламж үйлчилгээ, хоригдлуудыг эрүүдэн шүүх, хар тамхи мансууруулах бодис хэрэглэх, гэр бүл төлөвлөлт, бохирдол зэрэг өргөн хүрээг хамардаг. Үүнээс хамгийн түгээмэл хэрэглэгддэг нь Хельсинкийн тунхаглал юм.

Мөн Дэлхийн Анагаах Ухааны Холбоо Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллагатай (ДЭМБ) нягт холбоотой ажилладаг ба ДЭМБ-аас гаргасан “Эрүүл мэндийн салбарын боловсон хүчний глобал стратеги 2030”-ын хэрэгжүүлэгч түнш нарын нэг юм.²⁴⁰ Энэ стратеги нь нэн тэргүүнд ДЭМБ-ын гишүүн орнуудын бодлого боловсруулагчдад чиглэсэн ба эрүүл мэндийн салбарын ажиллах хүчийг бүрдүүлэгч бүх оролцогчид болох төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагууд,

²³⁸ https://www.who.int/workforcealliance/members_partners/member_list/wma/en/

²³⁹ <https://www.wma.net/who-we-are/members/>

²⁴⁰ https://www.who.int/hrh/resources/pub_globstrathrh-2030/en/

боловсрол, мэргэшил олгох холбоод, сургалтын байгууллагууд, олон улсын байгууллагууд, иргэний нийгмийн байгууллагуудын чиглэлийг тодорхойлно. Уг стратеги нь нийт дөрвөн үндсэн зорилгоос бүрдэнэ.

1. Эрүүл мэндийн салбарын боловсон хүчний чадавхыг дээшлүүлэх сургалтаар дамжуулан бүх нийтийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх зорилгоор нотолгоонд суурилсан бодлогод тулгуурлан эрүүл мэндийн тогтолцооны бүх түвшинд эрүүл мэндийн үйлчилгээг тэгш хүртээмжтэй болгох;
2. Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцөд хөрөнгө оруулалт хийхдээ өнөөгийн болон ирээдүйн хэрэгцээтэй уялдуулан хөдөлмөрийн зах зээлийн хөдөлгөөн, боловсролын бодлогыг харгалзан эрүүл мэндийн үйлчилгээний хомстолыг арилгах, эрүүл мэндийн ажилтны хуваарилалтыг оновчтой болгож нийгмийн эрүүл мэндийг дээшлүүлэх, ажлын байр бий болгох, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих;
3. Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцтэй холбоотой төрийн үйл ажиллагааг үр дүнтэй удирдан зохион байгуулах, үндэсний, бүс нутгийн болон дэлхийн түвшинд энэ талаар манлайлал сайтай засаглалын чадавхыг бий болгох;
4. Үндэсний, бүс нутгийн, глобал стратегийг хэрэгжүүлэх явцад хяналт тавихын тулд эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн талаарх мэдээллийг бэхжүүлэх.

Судалгаанд сонгосон улс орнуудын эмнэлгийн мэргэжилтний эрх зүйн байдлыг зохицуулсан талаар харьцуулан үзэхэд бие даасан хуулийн бүтцийн хувьд тусгай зөвшөөрөл, бүртгэл, үүрэг хариуцлага, шалгалтын асуудлуудыг нийтлэг зохицуулсан байна. Тусгай зөвшөөрлийг Япон, БНСУ, Эстони улсад Эрүүл мэндийн яамнаас нь хариуцаж шалгалт авсны үндсэн дээр олгодог бол Канад, Шинэ Зеландад мэргэжлийн зохицуулах байгууллагаас мэргэшлийн стандарт тогтоож, эмчлэх эрхийг олгодог байна. Мэргэжил дээшлүүлэх сургалтыг бүх улс орнуудад тогтмол явуулахаар зохион байгуулдаг бол Мэргэжлийн үйл ажиллагаатай холбоотой зөрчил, буруутай үйл ажиллагаанд 50 мянга хүртэлх доллараар торгож, 5 жил хүртэлх хугацаагаар хорих ял оногдуулахаас гадна эмчлэх эрхийг хураадаг байна. Эстонид эмнэлгийн мэргэжилтний зөрчлийг тусдаа Үүргийн тухай хуулиар зохицуулдаг байна. Анагаах ухааны холбоод нь эмч нарын ёс зүйн хэм хэмжээг тодорхойлохоос гадна эмч нарын эрх ашгийг хамгаалах, асуудал бүхий эмнэлгийн мэргэжилтний бүртгэл гаргаж бусад эмнэлгүүдэд мэдээллийг хуваалцах, эмч нарын мэргэжил мэдлэгийг дээшлүүлэх, судалгаа хийх, сэтгүүл гаргах гэх мэт өргөн цар хүрээтэй үйл ажиллагаа явуулдаг байна. *Дэлгэрэнгүйг судалгааны хэсгээс харна уу.*

Хүснэгт 1. Судалгаанд хамрагдсан улсуудын эмнэлгийн мэргэжилтний эрх зүйн зохицуулалт

	Япон	БНСУ	Канад	Шинэ Зеланд	Эстони
Хууль	“Эмнэлгийн мэргэжилтний тухай хууль” (Medical Practitioners’ Act № 201	“Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тухай хууль” (Medical service act 2007)	Онтариагийн / Ontario/ Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний хууль / Regulated Health Professions Act/	Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний эрх зүйн байдлын тухай хууль (The Health Practitioners Competence Assurance Act, 2003)	Эрүүл мэндийн үйлчилгээний байгууллагын тухай хууль (Health Services Organization Act, 2002)

Тусгай зөвшөөрөл	Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам хариуцдаг бөгөөд эрүүл мэндийн мэргэжилтний улсын бэлтгэл болон үндсэн шалгалтыг өгч тэнцсэн хүнд Сайдын зөвшөөрлөөр олгоно.	Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яам хариуцан улсын холбогдох шалгалт өгч тэнцсэн хүнийг бүртгэлд хамруулсны дараа сайдын зөвшөөрлөөр олгодог. Мөн магадлан итгэмжлэлийг сургалтад хамрагдсан мэргэжилтнүүдэд олгоно.	Мэргэшил олгох байгууллага буюу Коллежууд эрүүл мэндийн мэргэжлийн стандартыг тогтоож, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний хуульд нийцэж байгаа эсэхийг баталгаажуулан бүртгэлийн гэрчилгээ олгодог. Энэ нь үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл болдог.	Мэргэжлийн зохицуулах 16 байгууллагаас эмнэлгийн мэргэжилтнийг бүртгэх, гэрчилгээ олгох, стандартыг тогтоох, ур чадварыг баталгаажуулах, сургалт зохион байгуулах ажлыг хариуцдаг. Эмчилгээ эрхлэх гэрчилгээг жил бүр сургалтад хамрагдан авна.	Нийгэм хамгааллын яамны Эрүүл мэндийн зөвлөл нь эмнэлгийн мэргэжилтний тусгай зөвшөөрлийг тэдний сургалт, мэргэшлийг баталгаажуулан бүртгэсний дараа олгоно. Зөвхөн нэг удаа бүртгүүлнэ. Хуулиар олгогдсон лиценз, дахин магадлан итгэмжлэл байдаггүй.
Мэргэжлийн шалгалт	Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам хариуцан Эрүүл мэндийн мэргэжилтний шалгаруулагчийн албаараа дамжуулан улсын бэлтгэл болон үндсэн шалгалтыг зохион байгуулдаг	Эрүүл мэндийн яамны сайдын удирдлагаар Эрүүл мэндийн ажилтны лицензийн шалгалтын хүрээлэн хариуцан улсын шалгалтыг зохион байгуулдаг.	Канад улсын эрүүл мэндийн зөвлөлөөс нэгдсэн байдлаар бүх мужид зарлаж зөвшөөрөл олгодог байна. Тус зөвлөлөөс 3 төрлийн шалгалт авдаг.	Эрүүл мэндийн зөвлөлөөс Эрүүл мэндийн бүртгэлийн шалгалтыг авдаг. Өмнө нь мэргэжлийн зохицуулах 16 байгууллагын бүртгэлийн шалгалтад тэнцсэн байх ёстой.	Эстон улсад эмч эмнэлгийн мэргэжилтний бүртгэл, мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл олгох, мэргэшлийн шалгалт авах, тэдгээрийг давтан сургах асуудлыг Эрүүл мэндийн зөвлөл хариуцан хэрэгжүүлдэг.
Сургалт	Яамны нэр заасан их сургуулийн эмнэлгийн нарийн мэргэшлийн сургалтад хамрагдана. Бусад сайн дурын мэргэжил дээшлүүлэх сургалтыг Холбоо зохион байгуулдаг.	Төв холбоо бүр Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамнаас тогтоосон гишүүдийнхээ чанарыг сайжруулах зорилгоор давтан сургалтыг хэрэгжүүлнэ.	Мужийн эрүүл мэндийн салбарын ажилд авах агентлаг нь боловсрол, сургалтын хөтөлбөрөөр дамжуулан шаардлагатай тоогоор мэргэшлийн сургалтыг явуулдаг.	Мэргэшлийн сургалтад Шинэ Зеландын бүртгэлийн шалгалтад тэнцсэний үндсэн дээр хамрагддаг. Дадлагажигчдад зориулсан сургалт нь төгсөлтийн дараах хоёр жил үргэлжилнэ.	Эрүүл мэндийн зөвлөлөөс эмнэлгийн мэргэжилтний давтан сургалтыг хариуцан зохион байгуулдаг.
Үүрэг хариуцлага	Мэргэжлийн үйл ажиллагаатай холбоотой зөрчил, буруутай үйл ажиллагаанд торгууль, мэргэжлийн эрхийг хасах, 3 хүртэлх жилээр хорих зэрэг ял шийтгэл оногдуулдаг	Мэргэжлийн үйл ажиллагаатай холбоотой зөрчил буруутай үйл ажиллагаанд эрхийг хасах, 5 хүртэл жилээр хорих, 50 сая хүртэлх воноор торгох зэрэг ял шийтгэлийг ногдуулдаг.	Мэргэжлийн үйл ажиллагаатай холбоотой зөрчил буруутай үйл ажиллагаанд 50 мянга хүртэлх доллараар торгох, давтан үйлдсэн тохиолдолд мөнгөн	Гэрчилгээ авахаас хоцрох эсвэл зөвшөөрөлгүй үйл ажиллагаа явуулсан тохиолдолд: • Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, 10,000 хүртэлх доллараар торгох • Сахилгын шийтгэл	Тусдаа хуулиар буюу Үүргийн тухай хуулиар зохицуулдаг.

			торгууль, эрхийг хасах зэрэг шийтгэлийг ногдуулдаг.	• хүлээлгэх ба бүртгэл, зөвшөөрлийг цуцлах арга хэмжээ авна.	
Мэргэжлийн холбоо	<ul style="list-style-type: none"> - Анагаах ухааны ёс зүйн түвшинг дээшлүүлэх - Анагаахын тасралтгүй боловсролыг дэмжих - Анагаахын шинжлэх ухааны цогц ахиц дэвшил, бусад зорилтыг хэрэгжүүлэх - Эмч нарт ээлтэй орчинг бүрдүүлж, ард иргэдийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг сайжруулах 	<ul style="list-style-type: none"> - Эмнэлгийн мэргэжилтний албан сургалтыг зохион байгуулах - судалгаа, шинжилгээ хийх - сайдын баталсан төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх - зөвлөмж гаргах үйл ажиллагааг нь хуулиар зохицуулсан. 	<ul style="list-style-type: none"> -Эмчийн эрүүл мэндийн төлөө хүчтэй байр суурь хадгалах; -Эрүүл мэндийг улс төрийн хүрээнд хэлэлцэх асуудалд оруулах; -Эрүүл мэндийн салбарыг илүү сайн удирдах боломжийг бүрдүүлэх; -Эмчийн дуу хоолойг хүргэх; -Бүх Канадын эмч нарыг холбох; -Эмч нарын эрхийг удирдагчдын анхаарлын төвд байлгах; 	<ul style="list-style-type: none"> - Эмч нарыг өмгөөлөх - үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх - мэргэжлийн ёс зүйн дүрмийг сахиулах - судалгаа, шинжилгээ, сурталчилгаа явуулах 	<ul style="list-style-type: none"> - Үйлчилгээний чанарыг сурталчлах; - эмч нарын эрх ашгийг хамгаалах - мэргэжлийн үйл ажиллагааг нэмэгдүүлэх; - мэргэжлийн нэр хүндийг хадгалах; - судалгаа явуулах; - эмч нарын мэргэжил, мэдлэгийг дээшлүүлэх.

СУДАЛГААНЫ ХЭСЭГ: ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ ЭМЧ, ЭМНЭЛГИЙН МЭРГЭЖИЛТНИЙ ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ЗОХИЦУУЛАЛТ

ЯПОН УЛС

Тус улсад эмнэлгийн мэргэжилтний эрх, үүрэг, хариуцлага, мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл, мэргэжлийн шалгалт болон сургалттай холбоотой асуудлыг бие даасан “Эмнэлгийн мэргэжилтний тухай хууль” (Medical Practitioners’ Act № 201)²⁴¹-аар зохицуулж байна. Эмнэлгийн мэргэжилтний тухай хууль нь 1948 онд батлагдсан бөгөөд 6 бүлэг, 33 зүйлтэй ба дараах бүтэцтэй байна:

- Бүлэг 1. Ерөнхий үндэслэл (1-р зүйл)
- Бүлэг 2. Тусгай зөвшөөрөл (2-8-р зүйл)
- Бүлэг 3. Шалгалт (9-16-р зүйл)
- Бүлэг 3-2. Клиникийн сургалт (16-2-р зүйл-16-6-р зүйл)
- Бүлэг 4. Захиргааны асуудлууд (17-р зүйл-24-2-р зүйл)
- Бүлэг 5. Эмнэлгийн мэргэжилтний шалгагч (27-30-р зүйл)
- Бүлэг 5-2. Бусад заалтууд (30-2 дугаар зүйл, 30-3-р зүйл)
- Бүлэг 6. Эрүүгийн заалтууд (31 дүгээр зүйл-33-3-р зүйл)

Хуулийн зорилго нь эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүд эрүүл мэндийн үйлчилгээний удирдлага болон зөвлөмжөөр нийтийн эрүүл мэндийг сайжруулж, сурталчлан дэмжих, улмаар иргэдийн эрүүл амьдралыг баталгаажуулахад хувь нэмрээ оруулахад оршино.

Мэргэжлийн тусгай зөвшөөрлийн талаар

Японд эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам хариуцдаг бөгөөд эрүүл мэндийн мэргэжилтний боловсролыг эзэмшиж, үндсэн шалгалтыг өгч тэнцсэн хүнд Сайдын зөвшөөрлөөр олгож байна.

Эмнэлгийн мэргэжилтний тусгай зөвшөөрлийн асуудлыг тус хуулийн 2-р бүлэгт зохицуулжээ. Хуулийн 2-р бүлгийн 3-р зүйлд зааснаар насанд хүрээгүй, эсхүл хуулийн чадамжгүй хүнд лиценз олгохгүй. Тухайлбал:

- 1) Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны сайдын тушаалд сэтгэцийн өвчтэй болон тахир дутуугийн улмаас эрүүл мэндийн мэргэжилтний ажлыг бүрэн дүүрэн эрхэлж чадахгүй хүн гэж тодорхойлон заасан хүн;
- 2) наркотик, каннабис, хар тамхинд донтсон хүн;
- 3) эрүүгийн хэргийн улмаас торгуулсан, эсхүл түүнээс хүндээр шийтгэгдэж байсан хүн; эсхүл
- 4) дээр дурдсаны аль нэгэнд хамаарахгүй ч эрүүл мэндийн мэргэжилтэй холбоотойгоор гэмт хэрэг үйлдсэн, эсхүл гэм буруутай нь тогтоогдсон хүн эрэг болно.

Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам *Эрүүл мэндийн мэргэжилтний бүртгэлийг* хөтлөх ба түүнд бүртгэлийн огноо, эрүүл мэндийн мэргэжилтний сахилга хариуцлагатай холбоотой асуудлууд болон эрүүл мэндийн мэргэжилтний лицензтэй холбоотой бусад асуудлууд тэмдэглэгдсэн байна.

²⁴¹ http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_main?re=&vm=02&id=2074

Эрүүл мэндийн мэргэжилтний улсын шалгалтыг амжилттай өгсөн хүн өргөдлөө өгсөн даруйд эрүүл мэндийн бүртгэлээс шалган ямар нэгэн зөрчилгүй бол лицензийг олгохыг зөвшөөрнө. Лиценз олгохыг зөвшөөрсөн даруйд Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас эрүүл мэндийн мэргэжилтний лицензийн гэрчилгээг гаргаж өгнө.

Эрүүл мэндийн мэргэжилтэн нь Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны тушаалд заасанчлан хоёр жил тутамд 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар өөрийн мэдээлэл (өөрийн нэр, хаяг, ажилладаг эрүүл мэндийн үйлчилгээний газрын хаяг) ба тушаалд заасан бусад зүйлсийн талаар харьяалах мужийн засаг даргаар дамжуулан Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яаманд 1 дүгээр сарын 15-наас өмнө мэдүүлэх үүрэгтэй.

Хуулийн 6-2 дугаар зүйлд зааснаар Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам нь эрүүл мэндийн мэргэжилтний лиценз авахаар өргөдөл гаргагчид лиценз олгохоос татгалзахаар шийдвэрлэсэн бол өргөдөл гаргагчид урьдчилан мэдэгдэх бөгөөд өргөдөл гаргагч хүсэлт гаргасан тохиолдолд тус яамнаас томилогдсон албан хаагчийн тайлбарыг сонсож болно.

Эрүүл мэндийн мэргэжилтэн энэхүү хуулийн 3 дугаар зүйлийн заалтад хамаарч (насанд хүрээгүй болон хуулийн чадамжгүй) байвал Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас түүний лицензийг цуцална.

Хуулийн 7-2 дугаар зүйлд эрүүл мэндийн мэргэжилтэн нь бусдын нэр хүндийг гутаасан үйлдэл гаргасан, сахилгын ямар нэгэн зөрчил гаргасан нь тогтоогдвол Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас дараах арга хэмжээг авахаар заажээ. Үүнд:

- (i) анхааруулга;
- (ii) 3 хүртэлх жилээр эрүүл мэндийн ажил эрхлэх эрхийг нь түдгэлзүүлэх;
- (iii) лицензийг нь цуцлах гэх мэт.

Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам нь лиценз цуцлах шийдвэр гаргахын өмнө тухайн холбогдох мэргэжилтний харьяа мужийн засаг даргаас түүнтэй ярилцлага хийж санал, тайлбар сонсох ажлыг зохион байгуулахыг хүсч болно.

Дээрх хоёр заалтын дагуу лицензээ цуцлуулсан хүнд (эрхээ хасуулснаас хойш 5 жил хараахан болоогүй хүнд хамаарахгүй) цуцлуулах үндэслэл болсон нөхцөл нь бүрэн арилсан, эсхүл өөр бусад нөхцөл шалтгааны улмаас шинээр лиценз олгох боломжтой болох нь тогтоогдсон бол шинээр лиценз олгож болно. Энэ тохиолдолд тухайн мэргэжилтэн хүсэлтээ гаргах ба бүртгэлийн мэдээллээ шинэчлэн тайлагнасан байна.

Ийнхүү лицензийг дахин шинээр олгох шийдвэр гаргахын өмнө Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам нь Эрүүл мэндийн ёс зүйн зөвлөлийн саналыг сонсоно.

Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам нь шийтгүүлсэн эрүүл мэндийн мэргэжилтнийг, эсхүл шинээр лиценз авахыг хүсч буй ажилтныг эрүүл мэндийн ажилтны ёс зүй, мэдлэг, ур чадварыг хангуулах зорилгоор давтан сургалтад хамруулна. Давтан сургалтад хамрагдаж буй хүн (4300-44800 иений хооронд) зохих төлбөр төлнө. Давтан сургалтад бүрэн хамрагдсан хүний талаар Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам Эрүүл мэндийн мэргэжилтний

бүртгэлд дахин сурч боловсорсон талаар нь тэмдэглэнэ. Ийнхүү бүртгэж авсны дараа давтан сургалтын бүртгэлийн гэрчилгээг мөн олгодог.

Энэхүү бүлэгт заасан зохицуулалтаас гадна лиценз, эрүүл мэндийн бүртгэл дэх өөрчлөлт, бүртгэлээс хасах, хүргэлт, орлуулах, дахин илгээх, буцаах, лицензийн гэрчилгээг өгөх, хаягийн тэмдэглэлийн өргөдөлтэй хамаарах асуудлуудыг яамны тушаалаар тодорхойлох ба 3-р зүйлд заасан шийтгэлийн улмаас давтан сургалтыг зохион байгуулахтай холбоотой асуудлууд, эрүүл мэндийн ажилтны бүртгэлд бүртгүүлэх, давтан сургалтыг дүүргэсэн гэрчилгээний бүртгэлийг дахин илгээх зэргийг Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны тушаалаар тодорхойлно.

***Мэргэжлийн шалгалтын талаар*²⁴²**

Японд эрүүл мэндийн мэргэжилтэн болохын тулд Мэргэжилтний улсын бэлтгэл (урьдчилсан) болон улсын үндсэн шалгалтыг өгдөг бөгөөд уг шалгалтыг Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам хариуцан Эрүүл мэндийн мэргэжилтний шалгаруулагчийн албаараа дамжуулан зохион байгуулдаг байна.

Мэргэжлийн шалгалтын талаар Эмнэлгийн мэргэжилтний хуулийн 4-р бүлэгт зохицуулсан ба хуульд зааснаар Эрүүл мэндийн мэргэжилтний үндэсний шалгалтаар тухайн хүн, эсхүл эрүүл мэндийн мэргэжилтний эзэмшвэл зохих анагаахын шинжлэх ухаан ба нийтийн эрүүл мэндийн тухай мэдлэг, эмчийн ур чадварыг шалгадаг байна.

Эрүүл мэндийн мэргэжилтний улсын шалгалт ба бэлтгэл шалгалтыг Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас жилд дор хаяж 1 удаа зохион байгуулна.

Тус шалгалтыг зохион байгуулахдаа Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам нь Эрүүл мэндийн ёс зүйн зөвлөлийн саналыг сонсоно.

Эрүүл мэндийн мэргэжилтний улсын шалгалт болон Эрүүл мэндийн мэргэжилтний бэлтгэл шалгалтуудыг удирдан зохион байгуулах зорилгоор Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яаманд Эрүүл мэндийн мэргэжилтний шалгаруулагчийн албыг томилон байгуулдаг бөгөөд энэхүү Эрүүл мэндийн мэргэжилтний шалгаруулагчтай холбогдох шаардлагатай асуудлуудыг Засгийн газрын тогтоолоор шийдвэрлэдэг байна.

Энэхүү шалгалтыг зохион байгуулж буй шалгаруулагч нь аливаа хууль бус үйлдлээс ангид үйл ажиллагаа явуулахыг мөн хуульчилжээ.

Хуулийн 11-р зүйлд зааснаар дараах нөхцөлүүдийн аль нэгийг хангахгүй бол Эрүүл мэндийн үндэсний шалгалтанд орох боломжгүй. Үүнд:

- (i) Боловсролын хууль (School Education Act (Act No. 26 of 1947))-ийн дагуу Анагаахын шинжлэх ухааны их сургуулийн албан ёсны хөтөлбөрт хамрагдан суралцаж төгссөн (цаашид, «их сургууль» гэх);
- (ii) Эрүүл мэндийн мэргэжилтний улсын бэлтгэл шалгалтыг амжилттай өгч, түүнээс хойш нэг буюу түүнээс олон жилээр эмчилгээ, нийтийн эрүүл мэндийн практик сургалтад хамрагдсан хүн, эсхүл;
- (iii) Гадаад улсын анагаахын сургууль төгссөн, эсхүл гадаад улсын эрүүл мэндийн мэргэжилтний лицензийг авсан, дээрх хоёр заалттай ижил

²⁴² <https://www.global-regulation.com/law/japan/277451/ordinance-for-enforcement-of-the-medical-practitioners%2526%252339%253b-act.html>

түвшний мэдлэг, ур чадвар эзэмшсэн бөгөөд Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас Эрүүл мэндийн мэргэжилтний үндэсний шалгалтад орох шаардлагыг хангасан хэмээн зөвшөөрсөн хүн зэрэг болно.

Эмнэлгийн мэргэжилтний сургалтын талаар

Хуулийн 3-р бүлэгт эмнэлгийн мэргэжилтний сургалттай холбоотой харилцааг зохицуулсан байна. Тухайлбал,

Аливаа эмчилгээний ажил эрхлэхийг хүссэн эрүүл мэндийн мэргэжилтэн нь 2 жил буюу түүнээс олон жилээр анагаах ухааны хөтөлбөр бүхий, эсхүл Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны нэр заасан их сургуулийн эмнэлгийн нарийн мэргэшлийн сургалтад хамрагдана.

Нарийн мэргэшлийн сургалтад хамрагдаж буй эрүүл мэндийн мэргэжилтнийг сургалтаа дүүргэсний дараа Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас өргөдөлд үндэслэн тухайн хүнийг нарийн мэргэшлийн сургалтад хамрагдан дүүргэсэн тухай бүртгэл, тэмдэглэлийг хийнэ. Ийнхүү бүртгэж авсны дараа нарийн мэргэшлийн сургалтын гэрчилгээг яамнаас олгоно.

Бүртгүүлэхийг хүссэн хүн, эсхүл нарийн мэргэшлийн сургалтын гэрчилгээгээ солиулах, эсхүл дахин илгээхийг хүссэн хүн Яамны сайдын тушаалаар тогтоосон төлбөрийг төлнө.

Бусад сайн дурын үндсэн дээр зохион байгуулж буй мэргэжил дээшлүүлэх сургалтуудыг Японы Эрүүл мэндийн холбооноос нээлттэй зохион байгуулдаг. Жишээлбэл, тус холбооноос Эрүүл мэндийн тасралтгүй боловсрол хөтөлбөр (CME)-ийг хэрэгжүүлдэг. Энэхүү хөтөлбөр нь 1987 оноос хэрэгжиж эхэлсэн бөгөөд сайн дурын үндсэн дээр бие даан суралцахад суурилсан сургалтуудыг зохион байгуулж эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн боловсрол, ур чадварыг хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлдэг байна.

Эмнэлгийн мэргэжилтний эрх үүрэг, хариуцлага

Аливаа эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэжлийн үйл ажиллагаатай холбоотой зөрчил, буруутай үйл ажиллагаанд торгууль, мэргэжлийн эрхийг хасах, 3 хүртэлх жилээр хорих зэрэг ял шийтгэл оногдуулдаг байна.

Эмнэлгийн мэргэжилтний тухай хуулийн 31-р зүйлд зааснаар дараах нөхцөлүүдэд *3 хүртэлх жилээр хорьж албадан хөдөлмөр эрхлүүлэх, эсхүл нэг сая хүртэлх иенээр торгох, эсхүл хоёулангаар шийтгэдэг байна:*

- (i) 17 дугаар зүйл (эмнэлгийн мэргэжлийн эмчээс бусад хүн эмнэлгийн дадлага хийх ёсгүй)- ийг зөрчсөн хүнийг;
- (ii) Эрүүл мэндийн мэргэжилтний лицензийг хуурамч, эсхүл буруу баримтад үндэслэн авсан хүнийг.

Мөн дээрх догол мөрийн (i)-д заасан гэмт хэргийг үйлдэхдээ эрүүл мэндийн мэргэжилтний, эсхүл түүнтэй дүйцэхүйц ижил цол хэрэглэсэн хүнийг 3 хүртэлх жилээр хорьж албадан хөдөлмөр эрхлүүлэх, эсхүл 2 сая иен хүртэлх мөнгөөр торгох, эсхүл хоёулангаар нь шийтгэнэ.

Эмчилгээ хийх эрхээ цуцлуулсан боловч тухайн хугацаандаа эмчилгээ хийсэн хүнийг 1 хүртэлх жилээр хорьж, албадан хөдөлмөр эрхлүүлэх, эсхүл 500 000 иен хүртэлх мөнгөөр торгох, эсхүл хоёуланг нь ногдуулна.

Эмнэлгийн мэргэжилтний шалгалтыг зохион байгуулахдаа санаатай болон санамсаргүйгээр шалгалтын асуултыг урьдчилан задалсан, эсхүл шалгалтын оноог санаатайгаар буруу тавьсан хүнийг 1 хүртэлх жилээр хорьж, албадан хөдөлмөр эрхлүүлэх, эсхүл 500 000 иен хүртэлх мөнгөөр торгоно.

Дараах тохиолдолд 500 000 иен хүртэлх мөнгөөр торгоно:

- 1) Эмнэлгийн мэргэжилтний нэр, цол хэргэмийг ашиглах, эмчилгээний үйл ажиллагаатай холбоотой зарим зөрчил гаргасан бол (Зүйл 6(3), Зүйл 18, Зүйл 20-22 эсхүл, Зүйл 24-р заалтуудыг зөрчвөл);
- 2) Эмнэлгийн мэргэжилтний тусгай зөвшөөрлөө цуцлуулсан хүн давтан боловсрол, сургалтад хамрагдаж чадаагүй бол;
- 3) Эмнэлгийн мэргэжилтнээр бүртгүүлэгч нь зөв мэдүүлэг өгөөгүй, мэдээлээгүй, буруу мэдүүлсэн, баримтаа үзүүлээгүй, эсхүл шалгуулахаас татгалзсан, бүрхэгдүүлэн саад болсон зэрэг болно.

Японы Анагаахын холбоо²⁴³

Японы Анагаахын холбоо (JMA- Japan medical association) нь Японы эмч нарын үндэсний дуу хоолой болон 1916 онд байгуулагдсан бөгөөд 1947 онд одоогийн хэлбэрээр нь сэргээн байгуулжээ.

JMA-ийн зорилго бол Японы бүх иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, анагаах ухааны ёс зүй, эмч нарын боловсролыг дээшлүүлэх явдал юм.

JMA нь Япон дахь гишүүд, олон нийтийн эрүүл мэндийг дэмжих, өвчтөний аюулгүй байдлын бодлого, стратегийг сурталчлах, орон нутагт чанартай эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг сурталчлах, эмч нарын боловсрол, ур чадварын манлайллыг нэмэгдүүлэх зэрэг олон төрлийн чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг.

JMA-ийн үйл ажиллагаа нь өргөн цар хүрээтэй бөгөөд анагаах ухааны ёс зүйн түвшинг дээшлүүлэх, анагаахын тасралтгүй боловсролыг дэмжих, анагаах ухаан болон холбогдох шинжлэх ухааны цогц ахиц дэвшил, бусад зорилтыг хэрэгжүүлэхэд чиглэгддэг. Мөн ирээдүйн анагаах ухааны тогтолцоог судалж, эмч нарт ээлтэй орчинг бүрдүүлж, ард иргэдийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг сайжруулахад тусалдаг байна.

JMA нь мужийн анагаах ухааны холбоод, хотын эрүүл мэндийн байгууллагуудтай хамтран ажилласны үндсэн дээр анагаах ухааны ёс зүйг дээшлүүлэх, анагаахын шинжлэх ухааныг хөгжүүлэх, нийгмийн эрүүл мэндийг сайжруулах, ингэснээр нийгмийн халамжийг дээшлүүлэх зорилготой юм. JMA-ийн харьяанд 891 хотын эрүүл мэндийн холбоо, 47 мужийн эрүүл мэндийн холбоод байдаг бөгөөд JMA-ийн гишүүнчлэл нь ойролцоогоор 170,199 буюу Японы нийт лицензтэй эмч нарын 55% (2017 оны 12-р сарын байдлаар) нь хамрагддаг. JMA-ийн гишүүд нь бие даасан корпорацийн үүргийг гүйцэтгэдэг Японы мужийн эрүүл мэндийн холбоодод харьяалагддаг байна.

БНСУ

Тус улсад эмнэлгийн мэргэжилтний эрх, үүрэг, хариуцлага, мэргэжлийн зөвшөөрөл олгох болон мэргэжлийн шалгалт, мэргэжлийн холбоо, хороодын чиг үүрэг, эрхлэх үйл ажиллагаа, сургалтын асуудлыг “Эмнэлгийн тусламж

²⁴³ http://www.med.or.jp/english/about_JMA/overview.html

үйлчилгээний тухай хууль”²⁴⁴ (Medical service act 2007)-аар зохицуулж байна. Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тухай хууль нь 2007 онд батлагдсан бөгөөд хамгийн сүүлд 2016 онд нэмэлт, өөрчлөлт орсон байна. Энэхүү хууль нь 9 бүлэг, 93 зүйлтэй ба дараах бүтэцтэй байна:

I бүлэг: Ерөнхий заалт

1-3 дугаар зүйл. Тодорхойлолт, нэр томъёоны тайлбар

II бүлэг: Эмнэлгийн мэргэжилтнүүд

Хэсэг 1. Мэргэшил ба тусгай зөвшөөрөл (лиценз)

4 дүгээр зүйл. Эмнэлгийн мэргэжилтэн болон эмнэлгийн байгууллагын даргын үүрэг

4-2 дугаар зүйл. Сувилахуй, асрамж үйлчилгээний нэгдсэн үйлчилгээ

5 дугаар зүйл. Эмч, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны эмч нарт олгох тусгай зөвшөөрөл

6 дугаар зүйл. Эх баригчдад олгох тусгай зөвшөөрөл

7 дугаар зүйл. Сувилагчдад олгох тусгай зөвшөөрөл

8 дугаар зүйл. Эрх хасах үндэслэл

9 дүгээр зүйл. Үндэсний шалгалт гэх мэт

10 дугаар зүйл. Шалгалтад хамрагдахыг хязгаарлах (Restrictions on Eligibility for Examinations)

11 дүгээр зүйл. Нөхцөл байдал ба тусгай зөвшөөрлийн бүртгэл (Conditions and Registration of License)

12 -21 дүгээр зүйл. Эмнэлгийн үйл ажиллагаатай холбоотой бусад заалтууд

Хэсэг 2. Эрх үүрэг

22-26 дугаар зүйл. Эмнэлгийн бүртгэл, цахим бүртгэлийн стандартчилал, үйл ажиллагааны талаар заалтууд

Хэсэг 3. Эмнэлгийн үйл ажиллагааны хязгаарлалт

27 дугаар зүйл. Эмнэлгийн зөвшөөрөлгүй үйл ажиллагааг хориглох

Хэсэг 4. Эмнэлгийн мэргэжилтний байгууллагууд

28 дугаар зүйл. Төв холбоо ба түүний салбарууд

29 дүгээр зүйл. Байгуулах зөвшөөрөл

30 дугаар зүйл. Хамтран ажиллах үүрэг

32 дугаар зүйл. Хяналт

III Бүлэг. Эмнэлгийн байгууллагууд

Хэсэг 1. Эмнэлгийн байгууллагыг байгуулах

Хэсэг 2. Эрүүл мэндийн корпораци

Хэсэг 3. Эмнэлгийн байгууллагын холбоо

52 дугаар зүйл. Эмнэлгийн байгууллагуудын холбоо байгуулах

52-2 дугаар бүлэг. Солонгосын Анагаах ухааны академи

²⁴⁴ https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=40970&lang=ENG

IV Бүлэг. Эмнэлгийн шинэ технологийг үнэлэх

V Бүлэг. Эмнэлгийн үйлчилгээний зар сурталчилгаа

VI Бүлэг. Хяналт

58-60 дугаар зүйл. Эмнэлгийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн асуудлууд

60-2 дугаар зүйл. Эмнэлгийн мэргэжилтний хангамж, эрэлтийн төлөвлөгөө

60-3 дугаар зүйл. Сувилахуйн ажилчдын хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтын төв байгуулах, ажиллуулах

60-64 дүгээр зүйл. Эмнэлгийн тусгай зөвшөөрөл, тайлан, санхүүгийн асуудлууд

65 дугаар зүйл. Тусгай зөвшөөрлийг цуцлах, дахин олгох

66 дугаар зүйл. Мэргэшлийг түдгэлзүүлэх

66-2 дугаар зүйл. Төв холбоодын эрх хасах тухай хүсэлт

67 дугаар зүйл. Торгуулийн төлбөрийг шилжүүлэх тухай

68 дугаар зүйл. Захиргааны хэм хэмжээ

69 дүгээр зүйл. Эмнэлгийн зааварлагч (томилогддог албан тушаал)

VII Бүлэг 7. Хассан

VIII Бүлэг. Нэмэлт заалт

77 дугаар зүйл. Эмнэлгийн тусгай мэргэжилтнүүд (Medical Specialists)

78 дугаар зүйл. Мэргэшсэн сувилагч (Specialized Nurses)

79 дүгээр зүйл. Хязгаарлагдмал бүсэд ажилладаг тусгай зөвшөөрөлтэй мэргэжилтэн (Medical Personnel Licensed to Practise in Limited Area)

80 дугаар зүйл. Туслах сувилагчийн мэргэшил

80-2 дугаа зүйл. Туслах сувилагчийн үүрэг

80-3 дугаар зүйл. Холбогдох зарим шаардлагатай өөрчлөлт оруулсан заалтууд (Provisions Applicable Mutatis Mutandis)

81 дүгээр зүйл. Эмнэлгийн ажилтнууд (Quasi-Medical Personnel)

82 дугаар зүйл. Массажист

82-86 дугаар зүйл. Зардал, төлбөр тооцоо, эрх мэдэл шилжүүлэх тухай заалтууд

IX Бүлэг. Эрүүгийн заалтууд.

Энэхүү хуулийн зорилго нь иргэдэд өндөр чанартай эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлэх, улмаар нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалан сайжруулахад шаардлагатай бүхий л нөхцөлийг хангахад оршино.

Хуульд тодорхойлсноор “эмнэлгийн мэргэжилтэн” гэж Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын олгосон тусгай зөвшөөрлийг эзэмшдэг эмч, шүдний эмч, уламжлалт эмч, эх баригч, сувилагчийг хэлнэ.²⁴⁵

Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний эрх, үүрэг, хариуцлага

Эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг төрлөөр нь авч үзвэл дараах үүргийг хэрэгжүүлэн нийгмийн эрүүл мэндийг сайжруулах, иргэдийн эрүүл амьдрахад хувь нэмэр оруулах үүрэг хүлээдэг байна. Тухайлбал:

1. Эмчийн үүрэг бол эмчилгээ хийх, эрүүл мэндийн зөвлөгөө, удирдамжаар хангах;

²⁴⁵ 2008 оны 2-р сарын 29-ний өдрийн 8852 тоот хуулиар нэмэлт оруулсан;

2. Шүдний эмчийн үүрэг бол шүдний эмчилгээ хийх, амны хөндийн эрүүл ахуйн зөвлөгөө, удирдамжаар хангах;
3. Уламжлалтын эмчийн үүрэг бол уламжлалт анагаах ухаанд суурилсан эмчилгээ хийх, эрүүл мэндийн удирдамжаар хангах;
4. Эх баригчийн үүрэг бол төрөлтөд туслах, жирэмсэн эмэгтэйчүүд, төрөх эмэгтэйчүүд, төрсний дараах эх болон шинэ төрсөн нярайг асран хамгаалах, тэдний эрүүл мэндэд нь зөвлөгөө өгөх;
5. Сувилагч нь дараах үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:
 - (а) Өвчтөний хүсэлтээр ажиглалт хийх, мэдээлэл цуглуулах, сувилахуйн талаар дүгнэлт гаргах, нөхөн сэргээх сувилахуйн үйлчилгээ;
 - (б) Хүний эмч, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны эмчийн удирдлагын дор эмчилгээнд туслах;
 - (в) Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтоосноор сувилах, эрүүл мэндийг дэмжих үйл ажиллагаа, эрүүл мэндийн бусад үйл ажиллагааг төлөвлөх, явуулах, шаардлагатай хүмүүст боловсрол олгох, зөвлөгөө өгөх;
 - (г) 80-р зүйлд дурдсан туслах сувилагчдын гүйцэтгэсэн (а)-ээс (в)-д заасан үүрэг хариуцлагын талаар удирдамжаар хангах зэрэг болно.

Хуулийн 4 дүгээр зүйлд Эмнэлгийн мэргэжилтний болон эмнэлгийн байгууллагын даргын үүргийг дараах байдлаар хуульчилжээ. Тухайлбал:

- (1) Аливаа эмнэлгийн мэргэжилтнүүд, эсвэл эрүүл мэндийн байгууллагын дарга нь эмчилгээний чанарыг сайжруулах, эмнэлгийн халдвараас урьдчилан сэргийлэх, эмнэлгийн технологийг хөгжүүлэх замаар өвчтөнд хамгийн чанартай эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэх ёстой.
- (2) Аливаа эмнэлгийн мэргэжилтэн өөр эмнэлгийн мэргэжилтний нэрээр эмнэлгийн байгууллага байгуулах болон ажиллуулж болохгүй.
- (3) Аливаа эмнэлгийн мэргэжилтэн 5 дугаар зүйл (эмч, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны эмчийн хувьд), 6 дугаар зүйл (эх баригчийн хувьд), 7 дугаар зүйл (сувилагчийн хувьд) -ийн дагуу олгосон тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгээ бусдад (гуравдагч этгээдэд) түрээслэхийг хориглоно.
- (4) Эмнэлгийн дадлагажигчийн статусыг өвчтөнүүд болон тэдний асран хамгаалагчдад мэдэгдэх зорилгоор овог нэр бүхий энгэрийн тэмдэг зүүлгэх ба эмнэлгийн байгууллагын дарга эмнэлгийн мэргэжилтнүүд, Эрүүл мэндийн шинжлэх ухаан, шүдний, уламжлалт анагаах ухаан болон сувилахуйн чиглэлээр суралцаж байгаа оюутнуудад зааварчилгаа өгч, хяналт тавина.
- (5) Эмнэлгийн мэргэжилтнүүд нэг удаагийн эмнэлгийн хэрэгслийг дахин ашиглах ёсгүй (тарилгын зүү, тариур, шингэн савтай холбох хоолой, үүнд эм, цус, өөх тос, хүний биед нэг удаагийн хэрэглээнд зориулж үйлдвэрлэсэн эмнэлгийн хэрэгсэл, эсвэл өвчтөнд нэг удаагийн эмнэлгийн дадлага хийхэд ашиглах ёстой эмнэлгийн хэрэгсэл)

Хуулийн 4-2 дугаар зүйлд зааснаар Сувилахуйн болон асрамжийн нэгдсэн үйлчилгээ үзүүлдэг байгууллага бүр ажилтнуудын ажиллах орчныг сайжруулах, эмчилгээг сайжруулахын тулд шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлнэ.

Төр, орон нутгийн засаг захиргаа нь сувилахуйн болон асрах нэгдсэн үйлчилгээг өргөжүүлэх, сувилахуйн болон асрамжийн нэгдсэн үйлчилгээ үзүүлж буй

боловсон хүчний хангамж, эрэлт хэрэгцээг хангах, ажиллах орчныг сайжруулахад шаардлагатай бодлогыг боловсруулж, хангана.

Хуулийн 15-р зүйлд зааснаар Эмнэлгийн мэргэжилтэн бүр Яаралтай тусламжийн тухай хуулийн дагуу аливаа яаралтай өвчтөнд хамгийн сайн эмчилгээ үйлчилгээг саадгүй үзүүлэх ёстой.

80-2 дугаар зүйл (Туслах сувилагчийн үүрэг)

(1) 27 дугаар зүйлээс үл хамааран туслах сувилагч 2 дугаар зүйлийн 2 (2) 5 (а) -аас (в) -т заасан ажлыг сувилагчид туслах замаар хийж болно.

(2) (1) дэх догол мөрийг үл харгалзан туслах сувилагч нь өвчтөнийг сувилах, эмчлэх ажлыг зөвхөн эмч, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны эмчийн удирдлагын дор зөвхөн клиникийн түвшний эмнэлгийн байгууллагад гүйцэтгэж болно.

Мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл

Тус хуульд эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн талаар мэргэжлийн төрөл бүрээр тусгайлан зохицуулж өгсөн байна. Тухайлбал,

5 дугаар зүйл (Хүний эмч, шүдний эмч болон уламжлалт анагаах ухааны эмчийн тусгай зөвшөөрөл)

(1) Хүний эмч, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны эмч болох хүсэлтэй хүн дараах шаардлагын аль нэгийг хангасан байх бөгөөд 9-р зүйлд заасны дагуу улсын холбогдох шалгалтыг өгсний дараа Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын тусгай зөвшөөрлийг авна.

1. Анагаахын шинжлэх ухаан, шүдний эмч эсвэл уламжлалт анагаах ухааны чиглэлээр их, дээд сургууль төгссөн бакалаврын зэрэгтэй;

2. Анагаахын шинжлэх ухааны, шүдний болон уламжлалт анагаах ухааны чиглэлээр мэргэжлийн их дээд сургууль, коллеж төгссөн магистр, докторын зэрэгтэй;

3. Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын хүлээн зөвшөөрсөн 1, 2-р дэд бүлэгт заасантай дүйцэхүйц гадаадын сургууль төгссөн хүний эмч, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны чиглэлээр тусгай зөвшөөрөл авсан болон 9 дүгээр зүйлд заасны дагуу холбогдох урьдчилсан шалгалтанд тэнцсэн байх;

(2) Анагаахын шинжлэх ухаан, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны чиглэлээр мэргэшсэн их, дээд сургууль, коллеж, мэргэжлийн төгсөлтийн дараах сургуулиас 6 сарын дотор холбогдох зэрэг авахаар төлөвлөж байгаа хүнийг (1) дэх хэсэгт заасны дагуу мэргэшсэн гэж үзнэ. 1 ба 2 дугаар зүйлд заасны дагуу Тусгай зөвшөөрлийг зэрэг авсны дараа олгоно.

(3) (1) дэх догол мөрийг үл харгалзан, бүхий байгууллагаар магадлан итгэмжлэгдсэн их, дээд сургууль, коллежид анагаахын шинжлэх ухааны, шүдний, уламжлалт анагаах ухааны чиглэлээр элсэн орсон, тухайн их, дээд сургууль, коллеж, мэргэжлийн сургуулиа төгсөж тодорхой зэрэг хүртсэн хүнийг энэ хэсгийн (1) ба (2) догол мөрд хамрагдах хүн гэж тооцно.

6 дугаар зүйл (Эх баригчдад олгох тусгай зөвшөөрөл)

Эх баригч болох хүсэлтэй хүн дараах болзолыг хангасан байх бөгөөд 9-р зүйлд заасны дагуу эх барихын улсын шалгалтыг өгсний дараа Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын тусгай зөвшөөрлийг авна.

1. Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын зөвшөөрөл бүхий эмнэлгийн байгууллагад эх барихын чиглэлээр нэг жилийн сургалтыг төгссөн сувилагчийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч;
2. Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын хүлээн зөвшөөрсөн гадаадын эрх бүхий байгууллагаас олгосон эх барихын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч.

7 дугаар зүйл (Сувилагчийн тусгай зөвшөөрөл)

(1) Сувилагч болох хүсэлтэй хүн дараах шаардлагын аль нэгийг хангасан байх бөгөөд 9-р зүйлд заасан сувилагчдын улсын шалгалтыг өгсний дараа Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын тусгай зөвшөөрөл авна.

1. Сувилахуйн чиглэлээр их, дээд сургууль, коллеж, бага коллеж (junior college-хуучин мэргэжлийн сургууль, хуучин асрагчийн сургуулийг оруулаад) төгссөн, үнэлгээ, гэрчилгээжүүлэлтийн эрх бүхий байгууллагаас магадлан итгэмжлэл авсан хүн;
2. Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын хүлээн зөвшөөрсөн 1 дэх хэсэгт багтсан гадаадын сургууль төгссөн, гадаадын эрх бүхий байгууллагаас тусгай зөвшөөрөл авсан хүн.

(2) (1) дэх догол мөрийг үл харгалзан сувилахуйн чиглэлээр мэргэшсэн их, дээд сургууль, коллеж, junior коллежид элсэн орж тухайн үед үнэлгээ, гэрчилгээжүүлэх эрх бүхий байгууллагаас магадлан итгэмжлэл авсан ба мөн холбогдох их дээд сургууль, коллеж, junior коллежийг төгссөн бөгөөд үүнээс зохих зэрэг авсан бол тухайн хэсгийн 1 дэх хэсэгт багтсан хүн гэж тооцно.

8 дугаар зүйл (эрх хасах үндэслэл)

Дараах дэд хэсгүүдийн аль нэгэнд хамрагдсан хүнийг эмнэлгийн мэргэжилтнээр мэргэшүүлэхгүй:

1. Сэтгэцийн эрүүл мэндийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу сэтгэцийн өвчтэй хүнийг Эмнэлгийн мэргэжилтэн байсан ч мэргэжилтнээр хүлээн зөвшөөрөхгүй.
2. Хар тамхи, марихуан эсвэл сэтгэцэд нөлөөлөх эмэнд донтсон;
3. Эмнэлгийн мэргэжилтнээр ажиллахад тохиромжгүй хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн; (An incompetent or a quasi-incompetent person)
4. Энэ хуулийг зөрчсөний улмаас хорих ялын шийтгэлийн хугацаа дуусаагүй байгаа этгээд, эсхүл гэм буруугүй болохыг нь нотлох шийдвэр хараахан эцэслээгүй этгээд...

11 дүгээр зүйл (Тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл ба бүртгэл)

(1) 5-7-р зүйлийн аль нэгний дагуу тусгай зөвшөөрөл олгохдоо Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд нийгмийн эрүүл мэнд, эмнэлгийн үйлчилгээний талаар баримтлах бодлогод шаардлагатай гэж үзвэл тусгайлан тогтоосон газруудад ажиллах, эсвэл тусгайлсан ажил үүргийг гурван жилээс хэтрэхгүй хугацаагаар гүйцэтгэх нөхцөлийг тавьж болно.

(2) Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд нь 5-7 дугаар зүйлүүдийн заасны дагуу тусгай зөвшөөрөл олгохдоо лицензийн гэрчилгээ олгохоос өмнө тусгай зөвшөөрлийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг бүртгэлд оруулна.

(3) (2) -т дурдсан бүртгэлийг бүх төрлийн эмнэлгийн ажилтнууд хийж хадгална.

(4) Лицензийн гэрчилгээний бүртгэлтэй холбоотой зайлшгүй шаардлагатай асуудлыг Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамны тогтоолоор шийдвэрлэнэ.

Эмнэлгийн мэргэжилтний магадлан итгэмжлэл

Эмнэлгийн мэргэжилтний магадлан итгэмжлэлийн асуудлыг тус хуулийн 8 дугаар бүлэгт зохицуулсан байна. Тухайлбал,

77 дугаар зүйл (Эмнэлгийн мэргэжилтнүүд)

(1) Эмнэлгийн мэргэжилтэн болох хүсэлтэй аливаа хүний эмч, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны эмч нь Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтоосон сургалтанд хамрагдсаны дараа Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдаар магадлан итгэмжлэгдсэн байна.

(2) (1) дэх хэсэгт заасны дагуу эмнэлгийн мэргэжилтнээр магадлан итгэмжлэгдсэн хүмүүсээс бусад ямарваа хүн өөрийн мэргэшсэн салбараа батлах нотлох шаардлагагүй:

Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд эрүүл мэндийн системийг сайжруулах зорилгоор Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамнаас олгосон зөвшөөрөлтэй эмнэлгийн байгууллага тухайлбал, нэгдсэн эмнэлэг, шүдний эмнэлэг, уламжлалт анагаах ухааны эмнэлгүүдэд нарийн мэргэшсэн эмч нарт олгож болно.

(4) Эмнэлгийн мэргэжилтэн, эмнэлгийн төрөлжсөн мэргэжлийн салбарын магадлан итгэмжлэлд шаардлагатай асуудлыг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно.

78 дугаар зүйл (Мэргэшсэн сувилагч)

(1) Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд нь сувилагчийн тусгай зөвшөөрлийг батламжлахаас гадна сувилагчийг төрөлжсөн сувилагчаар магадлан итгэмжилнэ.

(2) (1) дэх хэсгийн дагуу мэргэшсэн сувилагчдын мэргэшлийн ангилал, шалгуур үзүүлэлт, мэргэшлийн гэрчилгээ болон бусад шаардлагатай зүйлийг Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамны захирамжаар тогтооно.

79 дүгээр зүйл (Хязгаарлагдмал бүсэд дадлага хийх тусгай зөвшөөрөлтэй эмнэлгийн мэргэжилтэн)

(1) Энэхүү хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнөх заалтын дагуу хязгаарлагдмал бүсэд дадлага хийх тусгай зөвшөөрөл авсан аливаа эмч, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны эмчийг зөвхөн эмнэлгийн дадлага хийх тусгай зөвшөөрөл авсан тохиолдолд тусгай бүсэд дадлага хийх эмнэлгийн мэргэжилтэн гэж үзнэ.

(2) Хязгаарлагдмал бүсээс гадуур дадлага хийдэг бол (1) дэх хэсэгт заасны дагуу эмнэлгийн мэргэжилтний тусгай зөвшөөрлийг Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд цуцалж болно.

(3) (1) дэх хэсэгт дурдсан хязгаарлагдмал бүсийн өөрчлөлт болон бусад шаардлагатай асуудлыг Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамны захирамжаар тогтооно.

(4) 5-р зүйлээс үл хамааран хязгаарлагдмал бүсэд арваас доошгүй жил ажилласан, эсвэл энэ хууль батлагдаж байх үеийн эмнэлгийн үйлчилгээнд дор хаяж таван жил ажилласан туршлагатай эмч, шүдний эмч, уламжлалтын эмч нар Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамны захирамжаар тогтоосон хязгаарлагдмал бүсэд дадлага хийх тусгай зөвшөөрөлтэй байж болно.

80 дугаар зүйл (Туслах сувилагчийн мэргэшил)

(1) Туслах сувилагч болох хүсэлтэй хүн нь Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамны захирамжаар тогтоосон сургалтын хөтөлбөрт хамрагдсаны дараа сувилагчдын улсын шалгалтыг өгч, Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдаас мэргэшлийн магадлан итгэмжлэл авсан байна.

(2) 1-ээс 4-т зааснаар туслах сувилагчдад зориулсан боловсрол, сургалтын байгууллага нь Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын үнэлгээ хийлгэнэ. Ийм тохиолдолд Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд туслах сувилагчдын боловсрол, сургалтын байгууллагыг томилох үнэлгээтэй холбогдсон асуудлыг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтоосон журам, аргачлалын дагуу холбогдох мэргэжлийн байгууллагад даатгаж болно.

(4) Туслах сувилагч бүр анх удаа мэргэшсэний дараа 3 жил тутамд ажил эрхлэлтийн байдлаа тайлагнана.

(5) Туслах сувилагчийн улсын шалгалт, (1)-д заасан туслах сувилагчийн мэргэжлийн ур чадварыг магадлан итгэмжлэх, (2)-т заасан туслах сувилагчийн боловсрол, сургалтын байгууллагыг томилох, үнэлэхэд шаардлагатай асуудлууд, догол мөрөнд заасан мэргэшлийн тайлан (4), туслах сувилагчдын давтан боловсролыг Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамны захирамжаар тогтооно.

Мэргэшлийн шалгалтын талаар

Тус улсад эмнэлгийн мэргэжилтний лицензийн шалгалтыг Эрүүл мэндийн яамны сайдын удирдлагаар Эрүүл мэндийн ажилтны лицензийн шалгалтын хүрээлэн хариуцан зохион байгуулж байна.

9 дүгээр зүйл (Улсын шалгалт)

(1) Хүний эмч, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны эмч, эх баригч, сувилагч нарын улсын шалгалт болон эмч, шүдний эмч, уламжлалтын анагаах ухааны эмч нарын урьдчилсан шалгалтыг (цаашид “улсын шалгалт” гэх) Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын удирдлагаар жил бүр зохион байгуулна.

(2) Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд нь Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтоосон журмын дагуу улсын анагаах ухааны шалгалтын менежментийг Солонгосын эрүүл мэндийн ажилтны лицензийн шалгалтын хүрээлэнд хариуцуулж болно.

(3) Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд улсын шалгалтын менежментийг хариуцахдаа (2) -т заасны дагуу ийм удирдлагад шаардлагатай төсвөөс татаас авч болно.

(4) Улсын шалгалтад шаардлагатай асуудлыг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно.

10 дугаар зүйл (Шалгалтад хамрагдахыг хязгаарлах)

(1) 8-р зүйлийн аль нэг дэд хэсэгт хамрагдсан хүн улсын аливаа шалгалт өгөх эрхгүй.

(2) Аливаа улсын шалгалтыг бусадтай хуйвалдан зүй бус аргаар өгсөн, хууран мэхэлсэн этгээдийн шалгалт өгөхийг түдгэлзүүлэх, эсхүл шалгалтад тэнцсэн хүнийг хүчингүйд тооцно.

(3) Шалгалт өгөхийг нь түдгэлзүүлсэн, эсхүл улсын шалгалтад тэнцсэнийг нь 2 дахь догол мөрд заасны дагуу хүчингүйд тооцсон хүнийг Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд улсын шалгалт өгөхийг нь хязгаарлаж болно гэх мэтчилэн энэ хуулийн дагуу 3 удаа дараалан захиргааны шийтгэл авсан бол энэ нь Ерөнхийлөгчийн зарлигт заасанчлан ноцтой зөрчилд тооцогдоно.

Мэргэжлийн үүрэг, хариуцлагын талаар

Хуульд зааснаар мэргэшлийн гэрчилгээгээ бусдад шилжүүлсэн, эсвэл эмчилгээ үйлчилгээтэй холбоотой зарим зөрчилд таван жилээс дээшгүй хугацаагаар хорих ял эсвэл 50 сая воноос хэтрэхгүй мөнгөн торгууль ногдуулахаар зохицуулсан байна.

Хуулийн 87-92 дугаар зүйлд эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний аливаа үйл ажиллагаатай холбоотой хариуцлагын асуудлыг зохицуулсан байна.

Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн нь өөрийн үнэмлэх, гэрчилгээг гуравдагч этгээдэд шилжүүлсэн, \түрээслүүлсэн\ тохиолдолд **5 хүртэлх жил хорих** \5-с илүүгүй\ эсвэл **50 мянга хүртэлх воноор** торгоно.

Дараах зөрчлүүдийг гаргасан тохиолдолд **3 жил хорих**, эсхүл **30 мянга хүртэлх воноор** торгоно:

- Эмчилгээний ажил хийж байх явцдаа олж мэдсэн өвчтөний нууц мэдээлэл задруулах; /өвчтөний хувийн мэдээллийг, бичлэгийг өвчтөнөөс өөр гуравдагч этгээдэд/
- Эмнэлгийн бүртгэлийг хуурамчаар үйлдэх, бодит үнэнээс өөр залруулга санаатайгаар хийх;
- Өвчтөний эмчилгээний зардлыг чөлөөлөх, хөнгөлөх зэрэг ашгийн төлөө хэн нэгэн өвчтөнийг эмнэлгийн байгууллага, эмнэлгийн ажилтнуудад танилцуулах, шилжүүлэх, мөнгө санал болгох;
- Аливаа даатгалын байгууллага, гэрчилгээтэй даатгалын зуучлагч нь гадаадын өвчтөнийг татах ажлыг зохион байгуулах;
- Стандартын шаардлагыг хангаагүй эмнэлгийн байгууллагад үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг олгох;
- Шаардлага хангаагүй эмнэлгийн тусгай багаж хэрэгсэл ашиглах, мөн энэ талаарх заавар журмыг зөрчвөл;
- Эрүүл мэндийн байгууллага байгуулах зөвшөөрлийг цуцалсан тушаал хүлээн авсан бол зөвшөөрөл цуцлагдсан буюу хаагдсан тушаал гарсан өдрөөс хойш 3 жилийн дотор эмнэлгийн байгууллага байгуулах, ажиллуулах;
- Аливаа эмнэлгийн байгууллага, дунд шатны эмнэлгийн үйл ажиллагааны бүхий л стандартын асуудлыг зөрчвөл;

- Итгэмжлэгдсэн массажист мэргэжил эзэмшээгүй байж ашгийн төлөө массаж үйлчилгээ үзүүлэх;
- Санхүүгийн зохисгүй ашиг олохыг хориглох тухай заалтуудыг зөрчсөн гэх мэт.

Мөн ургийн хүйсийн таамаглалыг хориглох тухай заалтыг зөрчвөл **2 жил хорих, эсхүл 20 мянган воноор** торгоно.

Аливаа өвчтөнд үндэслэлгүйгээр үйлчилгээ үзүүлэхээс татгалзах, эрүүл мэндийн гэрчилгээ, нас барсны дараах шинжилгээний хуудас, гэрчилгээ, эмчийн жорыг тоон гарын үсэгтэй хамт цахим хэлбэрээр бэлтгэн тараах, магадлан итгэмжлэлийн гэрчилгээг хууль бусаар үйлдвэрлэх, авах, ашиглах зэрэг зөрчлүүдэд **1 жил хорих, эсхүл 10 мянга хүртэлх воноор** торгох шийтгэл ногдуулдаг байна.

Эмнэлгийн дадлага хийх, эмчилгээ хийх эрхгүй этгээд ажилд орсон бол таван сая воноос хэтрэхгүй мөнгөн торгууль ногдуулах болон бусад захиргааны аливаа зөрчил, буруутай үйл ажиллагаанд 1-3 сая хүртэлх воны торгууль ногдуулах зэргээр арга хэмжээ авдаг байна.

Мэргэжлийн үүрэг, хариуцлагын талаар

Хуульд зааснаар мэргэшлийн гэрчилгээгээ бусдад шилжүүлсэн, эсвэл эмчилгээ үйлчилгээтэй холбоотой зарим зөрчилд таван жилээс дээшгүй хугацаагаар хорих ял эсвэл 50 сая воноос хэтрэхгүй мөнгөн торгууль ногдуулахаар зохицуулсан байна.

Мэргэжлийн холбоо, хороодын талаар

Хуулийн 2 дугаар бүлгийн 4-р хэсэгт Эмнэлгийн мэргэжилтний байгууллагуудын талаар зохицуулсан байна.

28 дугаар зүйл. Төв холбоо ба түүний салбарууд

(1) Хүний эмч, шүдний эмч, уламжлалт анагаах ухааны эмч, эх баригч, сувилагч нар нь Эмч нарын холбоо, Шүдний эмч нарын холбоо, уламжлалт анагаах ухааны эмч нарын холбоо, Эх баригчдын холбоо, Сувилагчдын холбоог тус тусдаа (цаашид “төв холбоо” гэх) Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтоосны дагуу үндэсний хэмжээний байгууллагыг байгуулж болно.

(2) Төв холбоо бүр нь аж ахуйн нэгж байна.

(3) (1) дэх хэсгийн дагуу Төв холбоо байгуулагдаж, үйл ажиллагаагаа явуулж байх үед эмнэлгийн ажилтнууд харьяа төв холбооны гишүүнээр элсэн, улмаар тэдгээрийн дүрмийг дагаж мөрдөнө.

(5) Төв холбоо бүр бүс нутгийн түвшний Метрополитан хот (Kwangyeok-si) болон аймаг (Do)-т салбараа байгуулах ба орон нутгийн түвшний хот (Si), муж (Gun), бие даасан дүүрэг (Gu) тус бүрт дэд салбаруудтай байж болно. Дээр дурьдсанаас гадна салбар байгуулах, эсвэл гадаад улсад эмч нарын холбооны салбар байгуулах тохиолдолд Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтоосны дагуу Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын зөвшөөрөл авах шаардлагатай.

(6) Төв холбоо бүр салбар, дэд салбар байгуулсныхаа дараа тайлангаа тухайн орон нутгийн захирагч, засаг даргад цаг алдалгүй хүргүүлнэ.

(7) ... Төв холбоо бүр ёс зүйн хороотой байна.

(8) Ёс зүйн хороог зохион байгуулах, ажиллуулахад шаардлагатай асуудлыг ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно.

29 дүгээр зүйл. Байгууллагын зөвшөөрөл

(2) Төв холбоо бүрийн дүрмийг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно.

(3) Төв холбоо дүрмэндээ өөрчлөлт оруулах бол Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдаас өөрчлөлт хийх зөвшөөрөл авна.

30 дугаар зүйл. Хамтран ажиллах үүрэг

(1) Төв холбоо бүр Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын хүсэлтийн дагуу эмнэлгийн үйлчилгээ, нийгмийн эрүүл мэндийг сайжруулах зорилгоор Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдтай хамтран ажиллана.

(2) Төв холбоо бүр Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамнаас тогтоосон гишүүдийнхээ чанарыг сайжруулах зорилгоор давтан сургалтыг хэрэгжүүлнэ.

(3) Эмнэлгийн ажилтнууд (2)-т дурдсан давтан сургалтад хамрагдана.

Харин хуулийн 3 дугаар бүлэгт эмнэлгийн байгууллагуудын холбоо болон Солонгосын Анагаах ухааны Үндэсний академийн статус, чиг үүргийн талаар зохицуулжээ.

52 дугаар зүйл. Эмнэлгийн байгууллагуудын холбоо байгуулах

(1) Эмнэлгийн түвшний эрүүл мэндийн байгууллагын дарга нар эрүүл мэндийн байгууллагуудын хөгжил дэвшил, нийгмийн эрүүл мэндийг сайжруулахад хувь нэмэр оруулах зорилгоор улсын хэмжээний холбоо байгуулж болно.

(2) (1) дэх хэсгийн холбоо нь хуулийн этгээд байна.

52-2 дугаар зүйл. Солонгосын Анагаах ухааны Үндэсний академи

(1) Солонгосын Анагаах ухааны Үндэсний академи нь эрүүл мэнд болон анагаах ухааны шилдэг боловсон хүчнийг нээн илрүүлэх, ашиглах, анагаах ухааны болон анагаахын мэргэжилтэн бэлтгэдэг холбогдох салбар чиглэлээр судалгаа, шинжилгээ, сурталчилгааны суурь үндсийг тавих зорилгоор байгуулагдана.

(2) Үндэсний академи нь корпораци байна.

(3) Үндэсний академи нь дараах чиг үүргийг гүйцэтгэнэ:

1. Анагаахын шинжлэх ухааны судалгаа, шинжилгээг дэмжих зорилгоор шаардлагатай судалгаа, зөвлөгөө өгөх;
2. Анагаахын шинжлэх ухааны салбар тус бүрийн дунд, урт хугацааны судалгааны ажлын төлөвлөлт хийх, зөвлөмж гаргах;
3. Анагаахын шинжлэх ухааны олон улсын болон дотоодын солилцоо, хамтын ажиллагааны төслүүд;
4. Анагаахын шинжлэх ухаантай холбоотой нийгмийн асуудлууд болон үндэсний эрүүл мэнд, олон нийттэй харилцах талаар зөвлөгөө өгөх;
5. Эрүүл мэндийн салбарын болон эмнэлгийн ажилтнуудын нэр хүндийг алдаршуулах, хамгаалах төслүүд;
6. Анагаахын шинжлэх ухааныг хөгжүүлэхэд шаардлагатай Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын баталсан төслүүдийг хэрэгжүүлэх.

(4) Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд нь Үндэсний академийн чиг үүргийг гүйцэтгэхэд гарсан зардлыг бүхэлд нь эсвэл зарим хэсгийг нь төсвийн хүрээнд татаас өгч болно.

(6) Үндэсний академиас бусад этгээд «БНСУ-ын Анагаах ухааны үндэсний академи» гэсэн үг болон бусад ижил төстэй нэрийг ашиглахыг хориглоно.

(7) Үндэсний академийн үйл ажиллагаа, үүргээ гүйцэтгэхэд шаардлагатай аливаа асуудлыг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно.

КАНАД УЛС

Канад улс 1958 онд баталсан Эрүүл мэндийн тухай хуулиар эрүүл мэндийн салбарын бүхий л харилцааг зохицуулсан байна. Эрүүл мэндийн салбар тэр дундаа эрүүл мэндийн даатгалаар иргэддээ үнэ төлбөргүй үйлчилгээ үзүүлдгээрээ онцлогтой. Энэ ч үүднээс эрүүл мэндийн салбарт ажиллаж буй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, албан хаагчдад тавих шаардлага, хяналт өндөр байдаг. 1867 онд батлагдсан Үндсэн хуулиар мужийн хууль тогтоох байгууллагад хууль батлах эрхийг өгсөн бөгөөд муж тус бүр эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний тухай бие даасан хуультай байна. Энэхүү судалгаанд Канад улсын томоохон мужуудын нэг болох Онтарио /Ontario/ мужийн Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний хууль /Regulated Health Professions Act/ -ийг авч үзлээ. Тус хууль нь 1991 онд батлагдсан бөгөөд 5 бүлэг 44 зүйлтэй. (Онтарио мужид эрүүл мэндийн салбарт 29 мэргэжлээр²⁴⁶ 22000 мянган гаруй ажилтан, албан хаагч ажилладаг байна.)

Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний хууль /Regulated Health Professions Act²⁴⁷/ -ийн бүтцийн чухал заалтуудыг дурдвал:

Бүлэг 1: Нийтлэг үндэслэл

Тайлбар
Хуулийн удирдлага
Сайдын үүрэг
Тайлан

Бүлэг 2: Зөвлөлдөх зөвлөл

Гишүүдийн шалгуур
Гишүүдийн хугацаа
Цалин хөлс ба зардал
Зөвлөлдөх зөвлөлийн үүрэг
Зөвлөх чиг үүрэг
Ажилтнууд
Нарийн бичгийн дарга

Бүлэг 3: Эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүдийн зөвлөл

Бүлэг 4: Хориглолууд

“эмч” цолны хязгаарлалт
Нууцлал

Бүлэг 5: Бусад

Эрүүл мэндийн цахим бүртгэл
Үйлчилгээ
Зөрчил
Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагуудын хариуцлага

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

²⁴⁶ http://www.healthforceontario.ca/en/Home/Health_Providers

²⁴⁷ <https://www.ontario.ca/laws/statute/91r18#BK14>

Ажил олгогчдын хариуцлага
 Журам
 Мэргэжлийн хороод
 Эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүдийн лавлагаа гэх мэт.

Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний хууль нь хэд хэдэн зорилттой байна. Үүнд:

- Олон нийтийг аюулаас хамгаалах;
- Өндөр чанартай тусламж үйлчилгээг дэмжих;
- Эрүүл мэндийн хариуцлагатай мэргэжилтнүүдийг бэлтгэх;
- Өвчтөн /үйлчлүүлэгчдэд эрүүл мэндийн ажилтнуудын сонголтоор хандах боломжийг олгох
- Эрүүл мэндийн бүх мэргэжилтнүүдийн ижил зорилго болон нийтийн ашиг сонирхлын зарчмуудыг баримтлах замаар тэгш байдлыг хангах;
- Өвчтөн /үйлчлүүлэгчийг эмчлэхдээ эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд адил тэгш харьцах зэрэг болно.

Зөвлөлдөх зөвлөл нь салбарын сайдад дараах чиглэлээр зөвлөгөө өгөх үүрэгтэй.

- Эмнэлгийн мэргэжилтнүүд гэсэн ангилалд ямар, ямар мэргэжлүүд хамрагдах, хамрагдахгүй талаар
- Хууль болон бусад холбогдох журам заалтуудад өөрчлөлт оруулах талаар
- Мэргэшил олгох байгууллага /college²⁴⁸/-ийн чанарын баталгааны хөтөлбөрийн асуудлаар
- Мэргэшил олгох байгууллага өвчтөнтэй харилцах хөтөлбөрт хяналт тавьж сайдад мэдээлэх

Мэргэшил олгох байгууллага буюу Коллежууд нь сургалтын байгууллага биш харин мэргэжлийн зөвшөөрөл өгч, хяналт тавьдаг удирдах байгууллагууд юм. Тэдний чиг үүрэг нь эрүүл мэндийн мэргэжлийн стандартыг тогтоож, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний хуулийн үйлчилгээнд нийцэж байгаа эсэхийг баталгаажуулдаг. Өөрсдийгөө эрүүл мэндийн мэргэжилтэн гэж нэрлэдэг хэн бүхэн мэргэжлээ зохицуулдаг коллежийн гишүүн байх ёстой. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн нь “эмчлэх тусгай зөвшөөрөлгүй” боловч коллежоос гишүүдэд олгосон бүртгэлийн гэрчилгээтэй байдаг.

Онторио мужийн Эмч болон мэс засалчдын мэргэшил олгох байгууллага²⁴⁹ /College²⁵⁰ of Physicians and Surgeons of Ontario/

Онторио мужийн Эмч болон мэс засалчдын мэргэшил олгох байгууллага нь мужийн эрүүл мэндийн чиглэлийн үйл ажиллагааг зохицуулдаг байгууллага юм. Уг мужид үйл ажиллагаа явуулж байгаа эмч нар уг байгууллагын гишүүн байх ёстой. Гол үүрэг нь иргэдээс ирсэн гомдолд хариу заавал өгөх юм. Үйл ажиллагаа нь:

²⁴⁸ The colleges are not teaching institutions, they are governing bodies. Their function is to set standards for one or more health professions and ensure they comply with the RHPA and the profession-specific Acts.

²⁴⁹ <https://www.cpsso.on.ca/admin/CPSO/media/Documents/news-events/publications/registration-report/registering-success-2017.pdf>

²⁵⁰ “College” means the College of a health profession or group of health professions established or continued under a health profession

- ✓ **Бүртгэл:** гишүүнчлэлийн бүртгэл, лавлагаатай холбоотой үйл ажиллагааг хариуцдаг.
- ✓ **Чанарын зэрэг:** Эмч нарын үзүүлж буй тусламжийн чанарыг сайжруулах үүрэгтэй. Мөн үйлчилгээ, үйл ажиллагаанд хяналт тавих үүрэг хүлээдэг.
- ✓ **Хяналт ба сахилга бат:** Гишүүнчлэлийн бүртгэлтэй эмч нартай холбоотой гомдлыг шалгах, шаардлагатай тохиолдолд сахилгын хороонд шилжүүлэх.
- ✓ **Удирдах:** Эрүүл мэндийн мэргэжилтэнтэй холбоотой хууль, тогтоомжийг сайжруулах бодлого боловсруулах.
- ✓ **Сургалт:** Гишүүнчлэлтэй эмч, мэргэжилтнүүдийн ур чадвар дээшлүүлэх, шинэ мэдлэг мэдээлэл олгох зорилгоор шаардлагатай сургалт, хөтөлбөрийг тухай бүр зохион байгуулдаг.

2017 оны байдлаар уг байгууллагад 41920 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн бүртгэлтэй байгаагаас

- Бие даан эмчлэх эрх: 32,987
- Мэргэшсэн эмч: 6,306
- Хязгаарлагдмал /restricted/: 2,522
- Академик эмчлэх эрх: 100
- Бусад: 5 байна.

Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэшлийн шалгалт

Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэшлийн шалгалтыг Канадын эрүүл мэндийн тухай хуулийн Засгийн газар зөвлөлд эрх шилжүүлэх тухай 14-р заалтын дагуу Канад улсын эрүүл мэндийн зөвлөлөөс нэгдсэн байдлаар бүх мужид зарлаж зөвшөөрөл олгодог байна. Тус зөвлөлөөс 3 төрлийн шалгалт авдаг.

1. **Албан хаагчийн үнэлгээний үндэсний шалгалт**²⁵¹ /National Assessment Collaboration Examination/- Канадын хөтөлбөрт хамрагдахад бэлэн байгаа эсэхээ үнэлэх нэг өдрийн шалгалт юм. Энэ бол Канадад төгсөлтийн дараах сургалтанд хамрагдахад зайлшгүй шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар, хандлагыг шалгадаг үндэсний стандартчилсан шалгалт юм. Шалгалтын хураамж нь 5100-6100 канад доллар байдаг.
2. **Канадын Эрүүл мэндийн зөвлөлийн Мэргэшлийн шалгалт I хэсэг**²⁵² /The Medical Council of Canada Qualifying Examination Part I/- I хэсэг нь Канадад анагаахын чиглэлээр төгсөж байгаа оюутны анагаах ухааны мэдлэг, эмнэлзүйн шийдвэр гаргах чадварыг шалгах нэг өдрийн шалгалт юм. Шалгалтын хураамж нь нөхцөлүүдээс хамаарч 2300-3300 канад доллар байна.
3. **Канадын Анагаахын зөвлөлийн Мэргэшлийн шалгалт II хэсэг**²⁵³ /The Medical Council of Canada Qualifying Examination Part II/- II хэсэг нь бие даасан эмнэлзүйн практикт үйл ажиллагаа явуулахад шаардагдах чадвар, мэдлэг, ур чадвар, хандлагыг үнэлэх клиник шалгалт юм. Шалгалтын хураамж нь 4643-5643 канад доллар²⁵⁴ байна.

²⁵¹ <https://mcc.ca/examinations/nac-overview/>

²⁵² <https://mcc.ca/examinations/mccqe-part-i/>

²⁵³ <https://mcc.ca/examinations/mccqe-part-ii/>

²⁵⁴ <https://mcc.ca/examinations/examination-service-fees/>

Канадын Анагаахын холбоо

Канадын анагаахын холбоо нь 1867 онд Канад улс байгуулагдсанаас 3 сарын дараа 164 эмч нар нэгдэн эмч нарын эрх ашгийг хамгаалах, дуу хоолойг хүчтэй хүргэх, Канадын эрүүл мэндийн салбарыг хөгжүүлэх зэрэг зорилготой байгуулж байсан түүхтэй. Одоо 85,000 гаруй гишүүнчлэлтэй томоохон байгууллагын нэг болжээ. Гол зорилго нь Канадын эрүүл мэндийн салбарыг хөгжүүлэх эрүүл мэндийн тогтолцоог бэхжүүлэх үүднээс Канад дахь анагаахын мэргэжилтнүүдийг нэгтгэдэг.

Үндсэн 8 зорилгын хүрээнд үйл ажиллагаа явуулдаг. Үүнд:

1. Эмчийн эрүүл мэндийн төлөө хүчтэй байр суурь хадгалах;
2. Эрүүл мэндийг улс төрийн хүрээнд хэлэлцэх асуудалд оруулах;
3. Эрүүл мэндийн салбарыг илүү сайн удирдах боломжийг бүрдүүлэх;
4. Эмчийн дуу хоолойг хүргэх;
5. Бүх Канадын эмч нарыг холбох;
6. Эмч нарын эрхийг удирдагчдын анхаарлын төвд байлгах;
7. Эрүүл нийгмийг бий болгох;
8. Өвчтөний дуу хоолойг сонсох.

Сургалт

Онтарио мужийн Эрүүл мэндийн салбарын маркетинг, ажилд авах агентлаг Боловсрол, сургалтын хөтөлбөрөөр дамжуулан шаардлагатай тоогоор сургалтын тэтгэлэгт хөтөлбөр зарладаг.

- Олон улсын анагаах ухааны магистрын хөтөлбөр
- Канадын эмч нарын сургалтын албан тушаалд дахин элсүүлэх хөтөлбөр
- Онтарио дахь төгсөлтийн дараах анагаах ухааны сургалтын хөтөлбөр

Коллежууд

Сургалт: Гишүүнчлэлтэй эмч, мэргэжилтнүүдийн ур чадвар дээшлүүлэх, шинэ мэдлэг мэдээлэл олгох зорилгоор шаардлагатай сургалт, хөтөлбөрийг тухай бүр зохион байгуулдаг.

ШИНЭ ЗЕЛАНД УЛС

Шинэ Зеланд улс 1938 онд Нийгмийн хамгааллын хуулиар хүн бүрт эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлэх эхлэлийг тавьж байсан. Улмаар 1956 онд Эрүүл мэндийн салбарын суурь хуулийг /Эрүүл мэндийн тухай хууль/, 2003 онд Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний эрх зүйн байдлын тухай хуулийг тус тус баталсан байна.

Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний эрх зүйн байдлын тухай хуулиар эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэжлийн ур чадварыг баталгаажуулах, үйл ажиллагаа, сахилга хариуцлагатай холбоотой аливаа харилцааг зохицуулсан байна.

Хуулийн бүтэц

Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний эрх зүйн байдлын тухай хууль нь 7 бүлэг, 227 зүйлтэй.

Бүлэг 1. Ерөнхий үндэслэл

Бүлэг 2. Эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүдийн бүртгэл, эмчлэх эрхийн гэрчилгээ

Бүлэг 3. Чадвар, эмчилгээ хийх чадвар, итгэмжлэл

Бүлэг 4. Гомдол, сахилга бат/дэг, журам/

Бүлэг 5. Давж заалдах

Бүлэг 6. Бүтэц, захиргаа

Бүлэг 7. Бусад /Нэмэлт өөрчлөлт, хүчингүй болсон заалтууд тухай/

Энэхүү хуулийн үндсэн зорилго нь чадварлаг бөгөөд мэргэжлээрээ ажиллах чадвартай эрүүл мэндийн эмч, мэргэжилтнүүдийг бүрдүүлэх замаар олон нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хамгаалах явдал юм. Мөн үндсэн хэд хэдэн зорилготой. Үүнд:

- Эрүүл мэндийн бүх эмч, мэргэжилтний тогтвортой хариуцлагын дэглэм / regime/ бий болгох;
- Эрүүл мэндийн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн бүрийн хувьд эмчилгээ хийх чадвартай байх мөн эмчилгээний цар хүрээг тодорхойлох;
- Эрүүл мэндийн мэргэжлийн эмч өөрийн үйл ажиллагааны хүрээнээс гадуур эмчилгээ хийхгүй байх тогтолцоог бий болгож хангах;
- Олон нийтийг ноцтой, байнгын хохирол учруулахуйц эрсдэлээс хамгаалах
- Эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүдийн тодорхой хамгаалалтууд;

Хуулийн 7-р зүйлд зөвшөөрөлгүй, бүртгүүлээгүй, эсвэл бүртгэл нь дууссан эмч үйл ажиллагаа явуулсан тохиолдолд 10,000 хүртэл доллараар торгоно. Аливаа зөрчлийг Эрүүл мэндийн яам шалгаж, эрүүгийн хариуцлагад татдаг. Гэм буруутай нь тогтоогдсон хэнд ч болов 30,000 доллар хүртэл торгууль ногдуулдаг.

Шинэ Зеландын эрүүл мэндийн зохицуулах 16 байгууллага²⁵⁵

1	Бариа засалчдын зөвлөл (chiropractic board)
2	Шүдний эмч нарын зөвлөл
3	Анагаахын шинжлэх ухааны зөвлөл
4	Туяа эмчилгээний технологичдын зөвлөл
5	Анагаах Ухааны Зөвлөл
6	Эх баригчдын зөвлөл
7	Сувилагчдын зөвлөл
8	Хөдөлмөр заслын зөвлөл (occupational therapy)
9	Нүдний эмч, хараа засалч нарын зөвлөл (optometrist, dispensing opticians)
10	Гэмтлийн эмч нарын зөвлөл
11	Яаралтай тусламжийн эмч нарын зөвлөл
12	Эм зүйч нарын зөвлөл
13	Хоол, шим тэжээл судлалын зөвлөл (Dietitians Board)
14	Подиастрчдын зөвлөл
15	Сэтгэл судлаачдын зөвлөл
16	Сэтгэцийн эмч нарын зөвлөл

²⁵⁵<https://www.health.govt.nz/our-work/regulation-health-and-disability-system/health-practitioners-competence-assurance-act/responsible-authorities-under-ac>

Энэхүү байгууллагууд нь Шинэ Зеландын эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг бүртгэх, гэрчилгээ олгох, тавигдах стандартыг тогтоох, ур чадвартай эсэхийг баталгаажуулах, сургалт зохион байгуулах, эмч нарын үйл ажиллагаа, мэргэжлийн зан байдал ирсэн гомдлыг хянах мөн эмч нарын эрүүл мэндэд анхаарал хандуулах зэрэг үйл ажиллагаа явуулдаг ба үйл ажиллагаагаа сайдад тайлагнадаг. Сайд нь эрх мэдлийнхээ хүрээнд 16 байгууллагын удирдах зөвлөлийн гишүүдийг томилох, үйл ажиллагааны хамрах хүрээний маргааныг шийдвэрлэнэ. Удирдах зөвлөлийн гишүүдийг томилох хугацаа 3 жил байх ба зөвлөлийн гишүүн нь хамгийн ихдээ 9 жилийн хугацаатай ажилладаг байна.

Хуулийн 118-р хэсэгт заасны дагуу дээрх байгууллагууд нь хэд хэдэн чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг. Үүнд:

- Мэргэжлийн ур чадварын талаарх сургалтын хөтөлбөрийг магадлан итгэмжлэх, мөн хяналт тавих;
- Хуулийн дагуу эрүүл мэндийн мэргэжлийн эмч нарыг бүртгэх, бүртгэл хөтлөх, эрх олгох;
- Жил бүрийн дадлага хийх гэрчилгээ олгох өргөдлийг шийдэх;
- Зөвлөлд бүртгэгдсэн эрүүл мэндийн эмч нарын ур чадварыг үнэлэх, сурталчлах;
- Зөвлөлд бүртгэгдсэн эрүүл мэндийн мэргэжлийн эмч нарын ур чадварыг байнга хөгжүүлэх, магадлан итгэмжлэгдсэн хөтөлбөр боловсруулах;
- Эрүүл мэндийн мэргэжлийн эмч нарын дадлага, зан байдал, чадварын талаар иргэдээс мэдээлэл авах, хэрэв шаардлагатай бол уг мэдээлэлд үндэслэн ажиллах;
- Зөвлөлд бүртгэгдсэн эрүүл мэндийн мэргэжлийн эмчийн эмчилгээ нь олон нийтэд хохирол учруулж болзошгүй тохиолдолд ажил олгогчид, Ослын нөхөн олговрын корпораци, Эрүүл мэндийн ерөнхий удирдлага, Эрүүл мэнд, хөгжлийн бэрхшээлийн асуудал эрхэлсэн албан тушаалтан нарт мэдэгдэх;
- Бүртгэгдсэн эрүүл мэндийн эмч нар холбогдох мэргэжлийнхээ эмчилгээний чиг үүргийг гүйцэтгэх боломжгүй тохиолдлуудыг авч үзэх;
- Зөвлөлөөс зохицуулсан мэргэжил тус бүрт бүртгэгдсэн эрүүл мэндийн эмч нарын ажиглах клиник ур чадвар, соёлын чадамж, ёс зүйн хэм хэмжээг тогтооно;
- Нийтлэг ашиг сонирхлын асуудлаар хуулийн дагуу томилогдсон бусад эрх бүхий байгууллагуудтай холбоо тогтооно;
- Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн боловсрол, сургалтыг сайжруулах;
- Байгууллагын хариуцлагын талаар олон нийтийн мэдлэгийг дээшлүүлэх;
- Энэхүү хууль болон бусад хууль тогтоомжийн дагуу олгосон бусад чиг үүрэг, бүрэн эрх, үүргээ хэрэгжүүлэх, гүйцэтгэх.

Мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл, шалгалт

Хуулийн 27-р зүйлд зааснаар дараах тохиолдлуудад эмчилгээ хийх зөвшөөрөл олгохоос татгалзана:

- өргөдөл гаргагч нь шаардлагатай ур чадварын стандартыг мөрдөж чадаагүй;
- өргөдөл гаргагч нь өргөдөл гаргагчийн үйл ажиллагааны хүрээнд багтсан болзлыг биелүүлээгүй;

- өргөдөл гаргагч нь эрх бүхий байгууллагаас гүйцэтгэхийг тушаасан ур чадварын хөтөлбөрийн шаардлагыг хангалтгүй биелүүлсэн;
- өргөдөл гаргагч нь 3 жилийн хугацаанд эмчилгээний гэрчилгээгүй байсан;
- өргөдөл гаргагч нь сэтгэцийн болон бие махбодийн зарим байдлаас шалтгаалан тухайн мэргэжилд шаардагдах чиг үүргийг гүйцэтгэх боломжгүй;
- өргөдөл гаргагч нь 3 жилийн хугацаанд тухайн өргөдөлд хамаарах мэргэжлээр хууль ёсны дагуу үйл ажиллагаа явуулаагүй.

Жил тутмын эмчилгээний гэрчилгээ /Annual Practising Certificates/

27-р зүйлд заасан шалгуурыг хангасан эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн эмчилгээ, үйлчилгээ үзүүлэхийн тулд жил тутмын эмчилгээний гэрчилгээтэй байх ёстой. Хэрэв гэрчилгээ авахаас хоцрох, эсвэл зөвшөөрөлгүй үйл ажиллагаа явуулсан тохиолдолд:

- Эрүүл мэндийн яамнаас эрүүгийн хэрэг үүсгэж 10,000 доллар хүртэлх торгууль ногдуулах;
- Эрүүл мэндийн мэргэжлийн эмч нарын сахилгын шүүхийн өмнө сахилгын шийтгэл хүлээлгэх ба мөн бүртгэл, зөвшөөрлийг цуцлах арга хэмжээ авна.

Энэхүү жил тутмын гэрчилгээ нь жилийн 4-р сарын 1-нээс дараа жилийн 3-р сарын 31-ний хооронд хамгийн ихдээ 12 сарын хугацаанд хүчинтэй байна.

Бүртгэлийн хураамж нь хаана төгссөн, ямар мэргэжлээс хамаарч 16 байгууллага тус бүр өөр өөр байх бөгөөд ойролцоогоор 320-883 доллар байна.

Шинэ Зеландын эрүүл мэндийн бүртгэлийн шалгалт²⁵⁶-ыг эрүүл мэндийн зөвлөлөөс авдаг бөгөөд 16 байгууллагын бүртгэлийн шалгалтад тэнцсэн бол бүртгүүлдэг.

Энэхүү шалгалт нь түүх, клиник үзлэг, мөрдөн байцаах, удирдлага, эмнэлзүйн үндэслэл, харилцаа холбоо, мэргэжлийн ур чадвар зэрэг янз бүрийн чадварыг туршиж үздэг ба 16 байгууллага тус бүрээс авдаг. Шалгалт нь жилд 3 удаа зохион байгуулагддаг ба шалгалтын бүртгэлийн хураамж нь 666-766 доллар бол шалгалтын хураамж нь 3843-4420 доллар байна.²⁵⁷

Уг шалгалтанд өргөдөл гаргагч нь дараах урьдчилсан нөхцөлүүдийг хангах ёстой:

- Дэлхийн магадлан итгэмжлэгдсэн жагсаалтад орсон анагаах ухааны сургуульд сурч төгссөн;
- Зөвлөлөөс тогтоосон Англи хэлний мэдлэгийн шаардлага хангасан;
- Австрали, Канад, Их Британи, АНУ-ын эрүүл мэндийн шалгалт өгч тэнцсэн бол.

Төгсөлтийн дараах /Post graduate year/ 1 болон 2 жилийн сургалтын хөтөлбөр

Шинэ Зеланд, Австралийн магадлан итгэмжлэгдсэн анагаахын сургуулийн төгсөгчид бүгд мэргэжлийн эрүүл мэндийн сургалтанд хамрагддаг. Шинэ Зеландын

²⁵⁶ New Zealand Registration Examination Clinical

²⁵⁷ <https://www.mcnz.org.nz/registration/forms-fees-and-checklists/fees/>

бүртгэлийн шалгалтанд тэнцсэний үндсэн дээр уг хөтөлбөрт бүртгүүлдэг байна. Дадлагажигчдад зориулсан сургалт нь төгсөлтийн дараах хоёр жил үргэлжилнэ.

2019 оны байдлаар Эрүүл мэндийн зөвлөлд 26653 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн бүртгэлтэй байна. Эрүүл мэндийн зөвлөлөөс зөвшөөрөл өгсөн байдал:²⁵⁸

- Ерөнхий урьдчилсан – 3,905
- Ерөнхий - 9,713
- Мэргэжлийн түр хугацааны - 260
- Мэргэжлийн - 12,534
- Тусгай зориулалттай - 241
- Нийт бүртгэл -26,653
- Нийт эмчилгээ хийдэг - 16,925
- Түдгэлзүүлсэн – 10

Анагаахын холбоо

Шинэ Зеландын Анагаахын Холбоо 1886 онд байгуулагдсан бөгөөд бүх эмч нарын хамтын ашиг сонирхлыг төлөөлж ажилладаг тус улсын ганцхан мэргэжлийн байгууллага юм. Гишүүнчлэл нь анагаахын мэргэжлийн бүхий л салбарыг хамаарах бөгөөд үүнд нарийн мэргэжлийн эмч, ерөнхий эмч, дадлагажигч эмч, анагаахын оюутнууд багтдаг.

Зорилго нь анагаах ухааны мэргэжлийн манлайллыг хангаж мэргэжлийн ёс зүй, эв нэгдэл, үнэт зүйл, бүх иргэдийн эрүүл мэндийн төлөө юм.

- Эмч нар болон тэдний өвчтөнүүдийн өмнөөс өмгөөлөх;
- Гишүүд болон тэдний үйл ажиллагаанд дэмжлэг, үйлчилгээ үзүүлэх;
- мэргэжлийн ёс зүйн дүрмийг хэвлэн нийтлэх;
- Шинэ Зеландын анагаах ухааны сэтгүүлийг гаргах.

Мөн холбооны гишүүнчлэлээр элссэн эмч, мэргэжилтнүүд тодорхой үйлчилгээний байгууллагуудын хөнгөлөлт эдэлдэг байна.²⁵⁹ Үүнд: нислэгийн компани, машины түрээс, зарим дэлгүүр, цэцэг захиалгын үйлчилгээ хүртэл багтаж байна.

ЭСТОНИ УЛС

Эстоний Бүгд найрамдах улсын Үндсэн хуулийн 28-р зүйлд ард иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, нийгмийн баталгааг хангах эрхийг заасан байдаг. Эстоний эрүүл мэндийн тогтолцооны зохицуулалтын хүрээг дараах 5 хууль тогтоомжид тусгасан байна.

- **Эрүүл мэндийн үйлчилгээний байгууллагын тухай хууль**²⁶⁰ (Health Services Organization Act, 2002)
- Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль (Health Insurance Act, 2002)
- Нийгмийн эрүүл мэндийн тухай хууль (Public Health Act, 1995)

²⁵⁸<https://www.mcnz.org.nz/assets/Publications/Annual-Reports/c9587f0cbf/MCNZ-Annual-Report-2019.pdf>

²⁵⁹ <https://www.nzma.org.nz/members/member-benefits>

²⁶⁰ <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/508012018001/consolide>

- Эмийн бүтээгдэхүүний тухай хууль (Medicinal Products Act, 2005)
- Үүргийн тухай хууль (Law of Obligations Act, 2002)

Эрүүл мэндийн тогтолцооны зохицуулалт, менежментийн асуудлыг Нийгмийн яам (Ministry of Social Affairs) хариуцдаг.

Эстонид эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл, мэргэжлийн шалгалт болон сургалт, хариуцсан байгууллагын үйл ажиллагааны талаар **Эрүүл мэндийн үйлчилгээний байгууллагын тухай хууль** (Health Services Organization Act, 2002) –аар зохицуулсан байна.

Эрүүл мэндийн үйлчилгээний байгууллагын тухай хуульд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зохион байгуулалт, түүнд тавигдах шаардлага, үйл ажиллагааны менежмент, санхүүжилт, хяналт тавих журам зэрэг өргөн хүрээний асуудлыг тусгажээ. Энэхүү хууль нь 7 бүлэг, 66 зүйлтэй бөгөөд дараах бүтэцтэй байна. Тухайлбал,

1-р бүлэг. Ерөнхий заалт

1-4 дүгээр зүйл. Тодорхойлолтууд

2-р бүлэг. Эрүүл мэндийн үйлчилгээний зохион байгуулалт

1-р хэсэг. Яаралтай тусламж (ерөнхий зохицуулалт)

2-р хэсэг. Эмнэлгийн ерөнхий тусламж, үйлчилгээ (анхан шатны нэгжийн үйл ажиллагааны талаар байна.)

3-р хэсэг. Эмнэлгийн яаралтай тусламж, үйлчилгээ

4-р хэсэг. Эмнэлгийн мэргэжлийн тусламж үйлчилгээ (Нарийн мэргэжлийн эмчилгээ, үйлчилгээ)

5-р хэсэг. Сувилахуйн тусламж, үйлчилгээ

5¹-р хэсэг. Эх барихуйн тусламж, үйлчилгээ

3-р бүлэг. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг үзүүлэхэд тавигдах шаардлага

1-р хэсэг. Эрүүл мэндийн мэргэжилтний мэргэжлийн ур чадварыг хүлээн зөвшөөрөх, бүртгэх

2-р хэсэг. Өрхийн эмчээр дадлага хийх/**ажиллах** эрх (Right to Practice as Family Physician)

3-р хэсэг. Үйл ажиллагааны лиценз (тусгай зөвшөөрөл)

3¹-р бүлэг. Хил дамнасан эрүүл мэндийн үйлчилгээний зохион байгуулалт (Европын холбооны гишүүн бусад улс орнуудад даатгуулагчдад үзүүлж буй үйлчилгээ)

4-р бүлэг. Эрүүл мэндийн үйлчилгээний санхүүжилт

4¹-р бүлэг. Эмнэлгийн мэргэжилтний анхан шатны тэтгэмж (Beginner's allowance for medical specialists)

5-р бүлэг. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний менежмент

5¹ дугаар зүйл. Эрүүл мэндийн зөвлөл (Health board)

5¹-р бүлэг. Эрүүл мэндийн мэдээллийн систем

6-р бүлэг. Төрийн хяналт (State supervision)

7-р бүлэг. Хэрэгжилтийн заалтууд

Эстони улсад эмч эмнэлгийн мэргэжилтний бүртгэл, мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл олгох, мэргэшлийн шалгалт авах, тэдгээрийг давтан сургах асуудлыг Нийгэм хамгааллын яамны Эрүүл мэндийн зөвлөл²⁶¹ (The Health Board) хариуцан хэрэгжүүлдэг. Бүртгэлийн журмыг Эрүүл мэндийн үйлчилгээний байгууллагын тухай хуулийн дагуу 2002 оноос эхлэн зохицуулах болсон. Журам ёсоор тус улсад ажиллаж буй бүх эмч, сувилагч, эх баригч, шүдний эмч нар Эрүүл мэндийн зөвлөлд бүртгүүлэх ёстой бөгөөд тэдний сургалт, мэргэшлийг баталгаажуулсны дараа бүртгэлийн гэрчилгээ олгодог байна.

Эстонид эмнэлгийн мэргэжилтнүүд зөвхөн нэг удаа бүртгүүлэх ёстой ба бүртгэл нь насан туршдаа үргэлжилнэ. Хуулиар олгогдсон лиценз, дахин магадлан итгэмжлэл байдаггүй. Гэсэн хэдий ч хэд хэдэн мэргэжлийн байгууллагууд (жишээлбэл, Өрхийн эмнэлгийн мэргэжлийн холбоод, Зүрх судасны эмч, мэс заслын эмч нарын холбоод) байнгын давтан сургалтад хамрагдах тогтолцоог бий болгосон бөгөөд үүнд эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүд тасралтгүй боловсрол эзэмших боломжтой.

Эрүүл мэндийн зөвлөл нь бүх эрүүл мэндийн байгууллагууд, эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүдийн бүртгэл, олгосон тусгай зөвшөөрлийн талаарх мэдээллийг хөтөлдөг бөгөөд гадаадаас ирсэн эрүүл мэндийн салбарын мэргэжилтнүүд мэргэжлийн ур чадвараас гадна эх орондоо мэргэжлээрээ ажиллах эрхээ баталгаажуулсан бичиг баримтыг бүртгүүлэх ёстой байдаг.

Бүртгэлийн журам

Эрүүл мэндийн мэргэжилтнээр бүртгүүлэхээр өргөдөл гаргаж буй этгээд өргөдөл гаргахаасаа өмнө Улсын хураамжийн тухай хуульд заасан хувь хэмжээгээр хянан шийдвэрлэх улсын төлбөрийг төлнө. Бүртгэлийн өргөдөлд оруулах мэдээллийн жагсаалт, гэрчлэх баримт бичгийн жагсаалтыг тухайн газар хариуцсан сайд²⁶² тогтооно.

Эрүүл мэндийн мэргэжилтнээр бүртгүүлэгч нь зөвхөн эрүүл мэндийн зөвлөлд бүртгүүлсэн мэргэжлээр үйлчилгээ үзүүлнэ. Бүртгэх үндэслэл болох мэргэшлийг гэрчлэх баримт бичгийн жагсаалтыг мөн тухайн газар хариуцсан сайд тогтооно.

Эрүүл мэндийн зөвлөл нь мэргэшлийг баталгаажуулсан баримт бичигт ирүүлсэн мэдээллийн үнэн зөвийг шалгаж, баримт бичгийг ирүүлснээс хойш нэг сарын дотор бүртгэлийн шийдвэр гаргана.

Хуульд заасны дагуу дараах нөхцөлүүдэд эрүүл мэндийн мэргэжилтнээр бүртгэхгүй. Үүнд:

- 1) Санаатайгаар хуурамч мэдээлэл оруулсан, эсхүл;
- 2) Бүртгүүлэх өргөдөлд заасан мэргэжлээр ажиллах эрхээ хасуулсан зэрэг болно.

Сайдын тогтоосон журмын дагуу эрүүл мэндийн салбарын мэргэшлийг гэрчлэх баримт бичгийн жагсаалтад хамрагдаагүй хүн онолын шалгалт, дадлагын шалгалт өгнө.

²⁶¹ Эрүүл мэндийн зөвлөл нь Нийгмийн яамны эрүүл мэндийн асуудал хариуцсан нэгж юм.

²⁶² 2014 онд Нийгмийн явдлын яамны сайдын үүрэг хариуцлагыг шинээр байгуулагдсан Нийгмийн хамгааллын сайд, Эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн сайдын хоёр албан тушаалд тус тус хуваажээ. [https://en.wikipedia.org/wiki/Ministry_of_Social_Affairs_\(Estonia\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Ministry_of_Social_Affairs_(Estonia))

Гадаад улсад мэргэжил эзэмшсэн хүн болон Европын эдийн засгийн бүсийн гишүүн улс, Швейцар улс түүний ур чадварыг урьдчилан хүлээн зөвшөөрсөн болоод тухайн хүн 3 жилийн ажлын туршлага эзэмшсэн бол түүний ур чадварыг зөвшөөрөх буюу ур чадварын шалгалт өгөх эсэхийг Эрүүл мэндийн зөвлөл шийдвэрлэнэ.

Гэрчилгээ олгох

Бүртгэлтэй холбоотой гэрчилгээг эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүдэд олгоно.

Гэрчилгээнд эрүүл мэндийн мэргэжилтний хувийн мэдээлэл, эрүүл мэндийн мэргэжилтний мэргэжил, мэргэшлийн нэмэлт ур чадвар зэргийг тусгасан байх ба гэрчилгээний стандарт форматыг тухайн газар хариуцсан сайд тогтооно.

Мэргэжлийн ур чадварыг хүлээн зөвшөөрөх

Эрүүл мэндийн мэргэжилтнээр бүртгүүлсэн хүн Бүгд Найрамдах Эстони улсаас гадуур ажиллах хүсэлтэй бол энэ хэсэгт заасан журмын дагуу мэргэжлийн ур чадвараа хүлээн зөвшөөрүүлэх өргөдөл гаргана. Эрүүл мэндийн зөвлөл өргөдөл гаргаснаас хойш нэг сарын дотор тухайн хүнд мэргэжлийн ур чадварыг хүлээн зөвшөөрсөн гэрчилгээ олгоно. Мэргэжлийн ур чадварыг хүлээн зөвшөөрсөн гэрчилгээ нь гэрчилгээ олгосноос хойш гурван сарын хугацаанд хүчинтэй байна. Мэргэжлийн ур чадварыг хүлээн зөвшөөрсөн гэрчилгээг алдах, хулгайлах, устсан тохиолдолд гэрчилгээний хуулбарыг түүний өргөдлийн үндсэн дээр тухайн хүнд олгоно.

Бүртгэлээс хасах, түр зогсоох

Эрүүл мэндийн зөвлөл дараах тохиолдолд эрүүл мэндийн мэргэжилтнийг бүртгэлээс хасах буюу 1 жил хүртэл хугацаагаар түдгэлзүүлж болно:

- 1) эрүүл мэндийн мэргэжилтний хувьд түүний мэргэшлийг гэрчлэх баримт бичигт, эсвэл бүртгэлд заасан мэргэжлээр ажиллах эрхийг хассан шүүхийн шийдвэр хүчин төгөлдөр болсон бол; эсвэл
- 2) хүн нас барсны дараа.

Мэргэжлийн холбоо, хороодын талаар

Эстонид хэд хэдэн мэргэжлийн байгууллага байдаг. Хамгийн нэр хүндтэй томоохон байгууллага нь 1988 онд дахин байгуулагдсан Эстонийн бүх эмч нарын талаас илүү хувийг төлөөлдөг Эстонийн Анагаахын Холбоо (ЕМА) юм.

Нийгмийн яам нийт 38 анагаах ухааны үндсэн төрөл, шүдний эмчилгээний дөрвөн мэргэжлийг хүлээн зөвшөөрдөг бөгөөд эдгээр мэргэжлийн салбар нь өөрийн мэргэжлийн холбоодтой байдаг.

Эстоний анагаахын холбооны үйл ажиллагааг Холбооны дүрмээр зохицуулах ба дараах үндсэн чиг үүргийн хүрээнд үйл ажиллагаагаа явуулдаг байна.

- ✓ эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанарыг сурталчлах;
- ✓ эмч нарын үйл ажиллагаа, цалин хөлс, ажиллах болон тэтгэврийн нөхцөлийг хамгаалах, зохих ёсоор сурталчлах;
- ✓ төрийн болон төрийн бус байгууллагуудад эмч нарын эрх, ашиг сонирхлыг төлөөлөх;
- ✓ аливаа нийгэм, соёлын амьдралд эмчийн мэргэжлийн үйл ажиллагааг нэмэгдүүлэх;

- ✓ эмнэлгийн мэргэжлийн нэр хүндийг хадгалах, эмнэлгийн ёс зүй, нэгдмэл байдлын зарчмуудыг баримтлах;
- ✓ эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний зохион байгуулалттай холбоотой асуудлуудыг судлах, сурталчлах;
- ✓ эрүүл мэндийн үйл ажиллагаанд шаардлагатай статистик, социологийн судалгааг зохион байгуулах;
- ✓ эрүүл мэндийн талаарх мэдээллийг цуглуулах, солилцох, түгээх;
- ✓ эмч нарын мэргэжил, мэдлэгийг дээшлүүлэх.

Холбоо нь үйл ажиллагааныхаа хүрээнд дараах арга хэмжээг зохион байгуулдаг.

- эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх, арга туршлагыг нэмэгдүүлэх зорилгоор лекц, семинар, сургалт болон бусад арга хэмжээг зохион байгуулдаг;
- Бүгд Найрамдах Эстони Улсын болон гадаад орнуудын төрийн, шинжлэх ухаан, соёлын байгууллагууд, ашгийн бус нийгэмлэгүүд болон холбогдох бусад байгууллагууд, бусад хувь хүн, хуулийн этгээдтэй хамтран ажилладаг;
- эмнэлгийн ёс зүйн зарчмуудын биелэлтэд хяналт тавьдаг;
- судалгааны ажлын тодорхой чиглэлийг боловсруулж явуулах зорилгоор зохих ёсоор байнгын буюу түр ажлын хэсэг байгуулах;
- мэргэжилтнүүдийн чадамжийг үнэлэхэд оролцдог;
- шаардлагатай бол зөвлөх, мэргэжилтнүүдийн үйлчилгээг ашигладаг;
- холбооны сэтгүүлийг эрхлэн гаргадаг.

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

- Korea Law Translate Center
https://elaw.klri.re.kr/eng_mobile/partList.do?seq=36
- Medical Service Act
https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=40970&lang=ENG
- Medical Practitioners' Act
Http://Www.Japaneselawtranslation.Go.Jp/Law/Detail_Main?Re=&Vm=02&Id=2074
- Japan Medical Association
http://www.med.or.jp/english/about_JMA/overview.html
- Canada, Ontario, Regulated Health Professions Act, 1991
<https://www.ontario.ca/laws/statute/91r18>
- College of Physicians and Surgeons of Ontario, Canada
<https://www.cpso.on.ca/Physicians/Registration/Registration-Policies>
- The Canadian Medical Association
<https://ipolitics.ca/2017/05/15/the-canadian-medical-association-proud-history-strong-future/>
- Review of the Health Practitioners Competence Assurance Act 2003
[https://www.moh.govt.nz/notebook/nbbooks.nsf/0/77cc6417773e806ecc257391000488fc/\\$FILE/hpca-identification-issues-solutions-consultation-oct07-v2.pdf](https://www.moh.govt.nz/notebook/nbbooks.nsf/0/77cc6417773e806ecc257391000488fc/$FILE/hpca-identification-issues-solutions-consultation-oct07-v2.pdf)
- Health Practitioners Competence Assurance Act 2003
http://www.legislation.govt.nz/act/public/2003/0048/latest/whole.html?search=sw_096be8ed81a0be7e_medical_25_se&p=1#DLM203867
- Regulated professions in Estonia
<https://adm.archimedes.ee/enic/en/kutsealane/reguleeritud-kutsed/>